Ազգ

Azg
armenian daily

26 ՕԳՈՍՏՈՍ 1997 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ #161 (1415)

Հնդկա-պակիստանյան սահմանային կատաղի փոխհրետակոծումներ

25 ՕԳՈՍՏՈՍ, RFI. Վերջին 2 օրվա ընթացքում Հնդկաստանի եւ Պակիստանի սահմանի Քաշմիրի հատվածում հրետանային կատաղի փոխհրաձգություն է տեղի ունենում: Պակիստանյան զորամասերը 1700 արկ են արձակել հնդկական զորքերի դիրքերի վրա: Հնդկական զորամասերը նույնպես հրետակոծում են պակիստանցիներին: Ստացված տվյալների համաձայն զոհվել են 50 պակիստանցիներ եւ Հնդկաստանի բանակի 5 զինվոր: Այս տարվա ընթացքում սա ամենախոշոր սահմանային բախումն է Հնդկաստանի եւ Պակիստանի միջեւ:

Պաղեստինցիների դեմ մարդասպաններ

25 ՕԳՈՍՏՈՍ, VOA. Պաղեստինցիները կոչ արեցին ԱՄՆ-ին եւ եվրոպային ստիպել Իսրայելին դադարեցնելու Բեթղեհեմի շրջափակումը եւ հրաժարվելու պաղեստինյան կառավարման տակ գտնվող տարածքներ մարդասպանների ջոկատներ ուղարկելու ծրագրից: Պաղեստինյան բարձրաստիճան ներկայացուցիչ Բասամ Աբ Շաքան պնդում է, թե ինքն ունի նախատեսված զոհերի իսրայելական ցուցակի պատճենը, որոնց թվում են պաղեստինյան վարչակազմի 2 բարձրաստիճան աշխատակիցներ: Իսրայելը հերքեց պաղեստինցիների պնդումը:

ՇՐՋԱՆ

Ռուսաստանն իր հերթին Անդրկովկասում կստիպի ԱՄՆ-ին զիջումների գնալ

ՏԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
«Ազգի» մեկնաբան

«Ազգը» դեռ 1995 թ. հոկտեմբերին, անդրադառնալով հայ-թուրքական հարաբերություններին, արտահայտել էր այն տեսակետը, թե դրանք վաղուց են դուրս եկել երկու երկրների շրջանակներից եւ ընդգրկվել Անդրկովկասում քաղաքական ազդեցության համար Ռուսաստանի եւ ԱՄՆ-ի միջեւ ծավալվող պայքարի ոլորտ: Այս հանգամանքն, ինչ խոսք, խիստ բարդացնում էր «բոլոր հարեւանների հետ բարիդրացիական հարաբերություններ հաստատելու» հայկական իշխանությունների առաջադրանքը եւ հավելյալ խոչընդոտներ էր հարուցում ղարաբաղյան հիմնահարցի հանգուցալուծման ճանապարհին: Համաձայն այդ տեսակետի, չափազանց կարեւոր էր նաեւ տարածաշրջանում Հայաստանի վերապահվող դերը: Նախկին միութենական հանրապետություններում Ռուսաստանի ազդեցության վերականգնման ընձեռած հնարավորությունները ճիշտ օգտագործելու

դերն այսուհետ առանցքայինի վերածելու դեպքում ենթադրվում է, որ Անդրկովկասի քաղաքական ճակատագիրը կախված կլինի Հայաստանի արտաքին կողմնորոշումից: Բանի որ կողմնորոշումն իր հերթին պայմանավորված էր ղարաբաղյան հիմնահարցի հանգուցալուծման նախաձեռնությունների պատկանելությունից՝ ռուսի, թե ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի անդամերկրների, որոնց հետ բախվում էին Մոսկվայի դիմակայությանը եւ Լեռնային Ղարաբաղը, որպես լարվածության գլխավոր աղբյուր Անդրկովկասում, ակամա հայտնվում էր ռուս-ամերիկյան մրցապայքարի կիզակետում:

Մոսկվան 1993-ին կոշտացրել էր իր արտաքին քաղաքականությունը: Այդ մասին էին վկայում Անդրկովկաս վերադառնալու նրա վճռական քայլերը: Այս պայմաններում ղարաբաղյան հարցում որեւէ նախաձեռնությամբ հանդես գալը նախաձեռնողի համար նշանակում էր բախվել Ռուսաստանի դիմակայությանը: Վաշինգտոնը հաշվի էր առնում այս հանգամանքը: Անմիջական բախումից խուսափելու, բայց եւ այնպես նախաձեռնությունն իր ձեռքում պահելու մղումով նա մի կողմից դեր էր հատկացնում Թուրքիային, մյուս կողմից փորձում էր իր նպատակներին ծառայեցնել Հայաստանի իշխանությունների հնարավորությունները: Փաստորեն Հայաստանը դառնում էր նախաձեռնության միջոց

Տես • էջ 2

■ *Օգոստոսի լույս 24-ի գիշերը սեփական առանձնատան մոտ գլխին ուղղված կրակոցից սպանվել է «Նեւսկի Սանկտ-Պետերբուրգ» ՓԲԸ փոխնախագահ Վալերի Մանդրիկինը: Այն խոշոր ընկերության ղեկավարը, որը զբաղվում է նավթամթերքների առեւտրով: Ինչպես հայտնել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, Վալերի Մանդրիկինն ընկերությունում աշխատում էր 1991 թվականից: Նա զբաղվել է ֆինլանդական NECTE ընկերության ստորաբաժանումների գործունեության հետ կապված հարցերով:* ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ

Գնդակոծվել է Երեւանի ավտոբուսը

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 25 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ. Տեւական դադարից հետո նորից Ղազախի տարածքից գնդակոծվում է Նոյեմբերյան-Իջեւան ճանապարհի մաս կազմող Բաղանիս-Կիրանց հատվածը: Օգոստոսի 23-ի երեկոյան ժամը 18.00-ի սահմաններում գնդակոծվել է Երեւանից Նոյեմբերյան մեկնող երթուղային «Իկարուս» ավտոբուսը: Ուղեւորներն ստիպված են եղել կրակի տակ դուրս գալ ավտոբուսից եւ որոշ ժամանակ թաքնվել: Գնդակոծվել է նաեւ ԿԱՄԱԶ մակնիշի մի բեռնատար: Տուժածներ չկան: Օգոստոսի 24-ին ժամը 11.00-ի սահմաններում Ղուշչի-Այրումի ամրացված հենակետերից շուրջ 30 րոպե գնդակոծվել է վերոհիշյալ ճանապարհը:

Տեր-Պետրոսյանը կհանդիպի՞ Ջիլավյանին

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ. Ինչպես հայտնի է, օգոստոսի 27-ին մեկնարկում է ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի պաշտոնական այցը Մոսկվա: «Փաստ»-ի սեփական թղթակիցը տեղեկացնում է, որ ըստ հաստատված ծրագրի, ՀՀ նախագահին Մոսկվայի օդակայանում դիմավորելու է ՌԴ փոխվարչապետ Անատոլի Չուբայսը տիկնոջ հետ: Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը կիջեւանի Կրեմլի հյուրատանը, որը հուլիսին ընդունել է Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւին:

ՀՀ նախագահի հանդիպումների ծրագիրն արդեն հրապարակվել է: Ըստ մեր ստացած տեղեկությունների, նախատեսվում է նաեւ նրա այցը մոսկվահայ հայտնի քանդակագործ Նիկողայոս Նիկողոսյանի արվեստանոց: Հետաքրքրական է, որ արգելավայրից դուրս գալուց հետո հենց այս արվեստանոցի մի հարկաբաժինն է այժմ վարձակալում Սերժ Ջիլավյանը:

«31». Դատապաշտպանները պահանջում են ամբաստանյալների արդարացում

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Օգոստոսի 25-ին ՀՀ Գերագույն դատարանում վերսկսվեց «Վահան Հովհաննիսյան+30» գործի դատավարությունը: Դատական կոլեգիան՝ Դավիթ Ավետիսյանի նախագահությամբ, լսեց ամբաստանյալներից 7-ի՝ Վահան Հովհաննիսյանի, Մարտին Կարապետյանի, Արսեն Երիցյանի, Գագիկ Գեւորգյանի, Վագիֆ Ավետիսյանի, Աշոտ Ավետիսյանի եւ Արկադի Սարդարյանի դատապաշտպանների ելույթները: Վերը նշված ամբաստանյալների դատապաշտպաններ Հովհաննես Ասրյանը, Մարինա Հալաբյանը եւ Սուրեն Չերկեզյանը հիմնականում շեշտեցին այն փաստը, որ սույն գործերով ձեռք բերված տվյալները, որոնք հիմք են ծառայել մեղադրական եզրակացության եւ պետական մեղադրողի վարկածների համար, ՀՀ Սահմանադրության 42 հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն չեն կարող օգտագործվել որպես ապացույցներ, քանի որ ձեռք են բերվել օրենքի խախտմամբ: Ինչպես իր խոսքում նշեց դատապաշտպան Հ. Ասրյանը, դատաքննության ընթացքում մի շարք ամբաստանյալներ ցուցմունքներ են տվել, որ նախաքննության փուլում իրենց ցուցմունքները կորզվել են ֆիզիկական կամ բարոյական տառապանք պատճառելու եւ այլ ապօրինի միջոցներով: «Խոշտանգումների դեմ կոնվենցիայի 12-րդ հոդվածի համաձայն, բոլոր այն դեպքերում, երբ հիմքեր կան ենթադրելու, թե կիրառվել է խոշտանգում, պետությունը պարտավոր է ապահովել, որպեսզի իր իրավասու մարմինները կատարեն անհապաղ քննություն», ասաց Հ. Ասրյանը: Ըստ նրա, գործի նյութերով չի հիմնավորվել, թե Վահան Հովհաննիսյանը երբեւէ առաջարկել է փոխել գործող համակարգը, լինի դա բռնի կարգով, թե ցանկացած այլ եղանակով: Նա գտնում է, որ չի կարելի հիմնավորված համարել պաշտպանյալի կամ ցանկացած այլ անձի կողմից քննադատվող վարչախմբի քաղաքականությունը Սահմանադրությամբ ամրագրված պետական եւ հասարակական կարգի հետ նույնացնելը: Հ. Ասրյանը իրավաբանական տեսանկյունից անհիմն որակեց Վ. Հովհաննիսյանին ներկայացվող բոլոր մեղադրանքները:

Դատապաշտպանները դատական կոլեգիայի ուշադրությունը հրավիրեցին այն փաստի վրա, որ պետական մեղադրողը մեղադրյալների համար որպես պատժաչափ պահանջել էր ներկայացված մեղադրանքներով նախատեսված առավելագույնը եւ չի ցուցաբերել որեւէ անհատական մոտեցում: Երեք դատապաշտպաններն էլ պնդեցին, որ իրենց պաշտպանյալները առաջադրված մեղադրանքներով պետք է անպարտ ճանաչվեն եւ դատարանով արդարացվեն:

Հարկ է նշել, որ դատական նիստի ընթացքում խոսափողների անսարք լինելը առիթ հանդիսացավ դահլիճի ավելորդ լարվածության համար:

«Խաղաղության գնացքին» թույլ չի տրվի մտնել Թուրքիայի տարածք

ԱՆԿԱՐԱ, 25 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. Թուրքիայի վարչապետ Մեսութ Յըլմազը հայտարարել է, թե թույլ չի տա, որ երկրի տարածք մտնի «Հանուն մարդու իրավունքների» շարժման ակտիվիստների գնացքը, որը հույսով է հասարակական ուշադրությունն ուղղել Թուրքիայի քուրդ բնակչության հիմնախնդրի վրա: Ըստ BBC ռադիոկայանի, Յըլմազը հայտնել է, թե գնացքին, որը Բելգիայից ուղղություն կվերցնի դեպի Թուրքիայի հարավ-արեւելյան շրջաններ, թույլ չեն տա անցնելու սահմանը: Հաղորդվում է, որ գնացքի ուղեւորների թվում, որը պետք է ճանապարհ ընկնի երեքշաբթի օրը, պետք է լինեն խաղաղության Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր Դեզմոն Տուտոն եւ Ֆրանսիայի նախկին նախագահի այրի Դանիել Միտերանը:

1994 թվականից ի վեր, երբ Քրդական աշխատավորական կուսակցությունը պատերազմ սկսեց Թուրքիայից Քրդստանի անջատման համար, զոհվել է 26 հազար մարդ:

Քարիմովը Թուրքիայից ետ է կանչում ուզբեկ ուսանողներին

25 ՕԳՈՍՏՈՍ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ». Ուզբեկստանի նախագահ Իսլամ Քարիմովը Թուրքիայից ետ է կանչել այդ երկրի բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում սովորելու գործուղված ավելի քան 2 հազար ուսանողներին: Նման որոշում Քարիմովն ընդունել է, երբ տեղեկացել է, որ «Բարօրություն» իսլամական կուսակցության իշխելու ընթացքում Ուզբեկստանից ժամանած ուսանողներին փորձել են անդամագրել արմատական կրոնական տարբեր աղանդներ եւ նրանց շրջանում հակաաշխարհիկ գաղափարախոսություն սերմանել:

ՍԵՎ ԾՈՎ

ՆԱՏՕ-ի զորավարժություններ Ղրիմի ափերի մոտ

25 ՕԳՈՍՏՈՍ, BBC. ՆԱՏՕ-ի եւ Ուկրաինայի ռազմանավերը Ղրիմի թերակղզու ափերի մոտակայքում այսօր համատեղ զորավարժություններ սկսեցին: Զորավարժություններին, որոնք կշարունակվեն մեկ շաբաթ, մասնակցում են Վրաստանը, Բուլղարիան, Ռումինիան, ԱՄՆ-ը եւ Թուրքիան: Այդ զորավարժությունների գլխավոր նպատակը ենթադրյալ երկրաշարժի դեպքում մարդասիրական օգնություն ցուցաբերելու համատեղ գործողություն անցկացնելն է:

Այդ զորավարժությունները, սակայն, հարուցել են Մոսկվայի դժգոհությունը, քանի որ Ռուսաստանի սեւծովյան ռազմական նավատորմը բազավորվում է զորավարժությունների անցկացման վայրից Դոնիզլավ նավահանգստից ոչ հեռու, իսկ այդ տարածքի բնակչության մեծամասնությունը ռուսներ են: Մոսկվայի բողոքների հետեւանքով ՆԱՏՕ-ն զորավարժությունների հիմնական մասը որոշեց տեղափոխել Օդեսայի շրջակայք:

ընթացիկ

Սկիզբը էջ 1

Մեր հանրապետության շրջափակումը վերացնելու, նրան մարդասիրական օգնության համար տարանցիկ միջանցք հատկացնելու, Կարսի սահմանակետը բացելու եւ Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ սահմանային առեւտուր սկսելու վերաբերյալ Անկարայի վրա գործադրվող այսպես կոչված ամերիկյան ճնշումները վերոհիշյալ մղումի արկարգավիճակն էլ հենց ստացավ:

Ուրեմն ՆԱՏՕ-ի ընդարձակման փուլում, երբ Ռուսաստանին Անդրկովկասից վտարելու ամերիկյան առաջադրանքը փոխարինեց տարածաշրջանը քուրքական գործոնի միջոցով ռուսական ազդեցությունից պաշտպանելու առաջադրանքին, կատարվեց նաեւ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի դերերի փոխանակում: Կարեւորը, սակայն, այդ դերերը չեն, որին»:

Զեկուցագրում ղարաբաղյան կարգավորումը դիտվում է տարածաշրջանում ժամանակակից Ռուսաստանի ազդեցության պահպանման եւ ընդլայնման միջոց, որտեղ որպես ռազմավարական դաշնակից Մոսկվայի համար կարեւորվում է Հայաստանի դերը: Ըստ զեկուցագրի, հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորումը իրավունք, դուրս են եկել ռուսական ազդեցությունից: Այսպիսով, Արեւելյան Եվրոպայում ստեղծվել է ամուր պատնեշ կանխելու ռուսական ազդեցության հնարավոր վերականգնումը Բալկաններում: Ի վերջո, Արեւելյան Եվրոպան յուրատեսակ կամուրջ է Ռուսաստանի ու Բալկանների միջեւ: Կամուրջի համանման դեր Ռուսաստանի Միջին Արեւելք ներթափանցման համար

Ռուսաստանն իր հերթին Անդրկովկասում կստիպի ԱՄՆ-ին զիջումների գնալ

գասխին էին:

ՆԱՏՕ-ի ընդարձակումը սակայն էապես փոխեց իրերի դրությունը: ԱՄՆ-ի աչքեւ բացվեցին ռուսական ազդեցության տարածքների կրճատման նոր հեռանկարներ: Օրակարգ մտավ Անդրկովկասից Ռուսաստանի վտարման հարցը: Այս պայմաններում Անդրկովկասը ռուսական ազդեցությունից պաշտպանելու փորձերը, որոնք միջնորդավորված էին Թուրքիայով, իրենց տեղը զիջեցին տարածաշրջանը կենսական գոտի հայտարարելու Վաշինգտոնի նախաձեռնությանը: Ռուս-ադրբեջանական հակասությունները որպես նախաձեռնության միջոց կարեւորեցին Ադրբեջանի նշանակությունը ԱՄՆ-ի քաղաքական ծրագրերում: Քանի որ այդ միջոցի արդյունավետ օգտագործումը ենթադրում էր ղարաբաղյան հիմնահարցում օգտագործվողի պահանջների բավարարում, ուստի եւ առաջ եկավ դենվերյան տարբերակը, որպեսզի փոխզիջումայինի անվան տակ պարտադրվի Հայաստանին: Այսպիսով մեր հանրապետությունը, որ ԱՄՆ-ի «հովանավորությունն» եւ փայլուն դենվերյան տարբերակի հետ սկսեց ճնշումների ենթարկվել: Ինչ վերաբերում է Ադրբեջանին, ապա նա ստանձնելով Արեւմուտքի շահերի արտահայտչի դերը Անդրկովկասում, հովանավորվողի ոչ էլ ամերիկյան ճնշումների եւ հովանավորության հարաբերակցությունն է: Ճնշում թե հովանավորություն Հայաստանի պարագայում միմյանցից բոլորովին չեն տարբերվում: Դրանք պարզապես իրավիճակի թելադրանքով գործի են դրվում ղարաբաղյան հիմնահարցին ԱՄՆ-ի շահերին համապատասխան լուծում առաջադրելու համար, որպեսզի լուծման ամերիկյան տարբերակը հնարավոր լինի ծառայեցնել Անդրկովկասից Ռուսաստանի վտարման վերջնական նպատակին:

Այս ամենի առումով պատահական չէ Մոսկվայում գործող սփյուռքի եւ ինտեգրացիայի ինստիտուտի վերլուծական ծավալուն զեկուցագիրը ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման եւ դրան առնչվող ռազմավարական գլոբալ հիմնախնդիրների վերաբերյալ, որտեղ միանշանակ ասվում է. «Ըստ էության Ադրբեջանը Ռուսաստանին կանգնեցրել է երկընտրանքի առջեւ. կամ ուղղակիորեն պաշտպանել նրա դիրքերը ղարաբաղյան հարցում կամ էլ հրաժարվել միջնորդական ջանքերից եւ [illegible] բաժանման գնալ: Ռուսական դիվանագիտությունը ներկայիս հնարավորություն չունի, չի ցանկանում կամ էլ չի կարողանում հակազդել Ադրբեջանի եւ Արեւմուտքի համատեղ նկրտումների ամերիկյան դեղատոմսով կհանգեցնի տարածաշրջանում ՌԴ-ի դիրքերի կտրուկ անկման: Մեր աշխատակից Վահրամ Աղաջանյանը մանրամասն անդրադարձել է զեկուցագրի բովանդակությանը: Պարզապես ասենք, որ դա պատրաստվել է Ռուսաստանի գլխին Անդրկովկասում կախված վտարման սպառնալիքի գիտակցությամբ: ՌԴ նախագահ Բորիս Ելցինի ամերիկացիների Կովկաս ներթափանցման մասին վերջին հայտարարությունն ու տարածաշրջանում առկա դրության կարգավորման Մոսկվայի քայլերին ըմբռնումով մոտենալու միջազգային հանրությանն ուղղված կոչը ցույց տվեցին, որ սպառնալիքը վերջապես սկսել է գիտակցել նաեւ մոսկովյան վարչակարգը: Դժվար է ասել, թե այդ գիտակցությունը ինչքանով կնպաստի չեզոքացնելու միակողմանի զիջումների բացասական հետեւանքները Ռուսաստանի համար, որոնք ոչ միայն հնարավոր դարձրին վերջինի դուրսմղումը Բալկաններից, այլեւ դեպի Արեւելք ՆԱՏՕ-ի ծավալման պայմաններով նրա առջեւ փակեցին վերադարձի ճանապարհը: Թեեւ Ռումինիան եւ Սլովենիան ի տարբերություն Լեհաստանի, Հունգարիայի եւ Չեխիայի ՆԱՏՕ-ի կազմում չեն ընդգրկվել, բայց ստանալով ընդգրկվելու առաջնահերթ կատարում է նաեւ Անդրկովկասը: Դուրս մղել նրան Անդրկովկասից նշանակում է ռուսների առջեւ պատնեշել միջինարեւելյան երկրներ ներթափանցելու ուղիները: Ահա թե ինչու Կովկասը ԱՄՆ-ի կողմից կենսական շահերի գոտի է հայտարարվում, ղարաբաղյան հիմնահարցի լուծումը պայմանավորվում է դենվերյան տարբերակով կամ պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթը Կոնգրեսից պահանջում է որդեգրել Ադրբեջանում Վաշինգտոնի ազդեցության հետագա աճին համապատասխան դիրքորոշում:

Համենայնդեպս, Ռուսաստանը մեծ պետություն է, ինչքան էլ Ելցինի վարչակարգի զիջումները միակողմանի բնույթ կրեն, միեւնույն է, ռուսական պետությունն էլ իր հերթին Արեւմուտքին կստիպի զիջումների գնալ: Թերեւս Մոսկվայի զիջումների փոխհատուցման լավագույն ձեւը Անդրկովկասում եւ Միջին Ասիայում ռուսական ազդեցության վերականգնումն է: Ուրեմն Բորիս Ելցինի հայտարարությունը պետք է գնահատել ոչ միայն ռուսական ազդեցության տարածքների նկատմամբ [illegible] հայտարարություն, այլեւ Բալկանների ու Արեւելյան Եվրոպայի դիմաց փոխհատուցման պահանջով Արեւմուտքին դիմելու պատրաստակամություն:

ԵԿԵՂԵՑԻ

Վեհափառն ընդունեց առաջին ուխտավորներին

Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյա հոբելյանի տոնակատարության առթիվ նախատեսվող միջոցառումների շրջանակներում օգոստոսի 25-ին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին էին եկել սփյուռքահայ առաջին ուխտավորների մեծ խմբերը: Նրանք Հայաստան էին ժամանել տարբեր երկրներից՝ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներից, Կանադայից, Գերմանիայից, Ռումինիայից, Սիրիայից, Ուկրաինայից՝ Հայաստանի սրբավայր-ուխտատեղիներ մեկնելու նվիրական փափագով:

Ուխտավորներին Վեհարանի մեծ դահլիճում ընդունեց եւ հայրական օրհնանքի, քաջալերանքի ու գնահատանքի ջերմ խոսք ասաց Նորին Սրբություն Գարեգին Ա Ամենայն հայոց Վեհափառ հայրապետը:

Հանդիպմանը ներկա էին Կանադայի թեմի առաջնորդ, «Ուխտագնացություն դեպի Հայաստան» հանձնաժողովի պատասխանատու Տ. Հովնան արք. Տէրտէրյանը, Ուկրաինայի թեմի առաջնորդ, «Ուխտագնացություն դեպի Հայաստան» հանձնաժողովի անդամ Տ. Նաթան եպս. Հովհաննիսյանը, Կիլիկյան աթոռի Ամերիկայի Արեւելյան թեմի եւ Կանադայի առաջնորդ, 1700-ամյակի կենտրոնական հանձնախմբի գործադիր մարմնի վարիչ-քարտուղար Տ. Մեսրոպ արք. Աշճյանը, Կիլիկյան աթոռի Ամերիկայի Արեւմտյան թեմի առաջնորդ Տ. Մուշեղ եպս. Մարտիրոսյանը, այլ հոգեւոր հայրեր:

ՄԱՄԼՈ ԴԻՎԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ

Վերաբացվեց Սյունիքի Սուրբ Մինաս եկեղեցին

ԳՈՐԻՍ, 25 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Տաթեւի վանքի համալիրից ոչ հեռու նույն անունը կրող գյուղում գտնվող Ս. Մինաս եկեղեցին (1646 թ.), որը վաղուց ի վեր դարձել էր կիսավերակ, 1995 թ. ամռանը «Երկիր եւ մշակույթ» կազմակերպության նախաձեռնությամբ անցավ վերանորոգման: Գյուղը օգնեց հայրենի երկրին ու մշակույթին կամավորագրված սփյուռքահայ, հայաստանցի երիտասարդներին, կազմակերպության ղեկավարներին:

Օգոստոսի 24-ին, կազմակերպության վարչության անդամ, գերաշնորհ Մեսրոպ արք. Աշճյանի ձեռքով եւ կանաչ մեռոնով հոգի առավ Ս. Մինասը:

Ի դեպ, անցյալ տարի օգոստոսի 24-ին, նույն «Երկիր եւ մշակույթ» հասարակական-բարեգործական կազմակերպության նախաձեռնությամբ, Սիսիանի շրջանի Գողարան գյուղում վերաբացվեց կազմակերպության կողմից վերակառուցված միանավ բազիլիկ եկեղեցին (4-րդ դար):

Այսպես, աշնան նախօրեին ավարտվեցին «Երկիր եւ մշակույթի» շինարարական աշխատանքները: Նոր աշխատանքները կսկսվեն Տաթեւ գյուղի բուժարանի վերանորոգմամբ:

Իսկ այս օրվան նախորդել էր Շուշիի շրջանի Քարինտակ գյուղի մշակույթի վերանորոգված տան հանձնումը գյուղացիներին, որը կազմակերպությունն արել էր իր միջոցներով ու մասնակցությամբ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է [illegible]
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ «Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէն ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh համակարգչային շարվածք «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia 375010

«Չերեզ ծեռնիի կ զվեզդամ» կամ «Մեր լեզուն ճկուն է ու բարբարոս»...

Թեպետ էդգար Ալան Պոյի պատմվածքների շարքը վերնագրված է «Մացառներ եւ փշեր», սակայն «մացառ», «մացառուտ» բառերը փշերի առկայություն էլ են ենթադրում: Իսկ էդ. Աղայանի բացատրական բառարանում այդ բառի դիմաց գրված է՝ «փշոտ թփաբույս»: Իմ հիշողության մեջ արձանագրված են նաեւ մացառափշեր, փշամացառներ ձեւերը, որ թերեւս որեւէ տեղ կարդացել եմ: Երեկ «Ար» հեռուստաընկերությամբ երջանկություն ունեցանք հաղորդակից լինելու նաեւ «փշամացառածառեր» ձեւին: Կեսօրյա ֆիլմի ցուցադրումից առաջ դեռատի հաղորդավարուհին եւ տարիների փորձի իմաստությունը թերեւս մորուքով հաստատող հաղորդավարը՝ Դավիթ անունով, «անկտորում» հայերենի նկատմամբ բուռն ատելությամբ, որ ծեծի էր բերել սարկազմի դիմակ, ապացուցում էին, թե որքան անիմաստ է լեզուն բազմահարկ բառերով կոտրատելը, եթե կարելի է պարզապես արտահայտել այնպես, ինչպես բնագրում է: Ֆիլմը ռուսական էր: Բայց եթե նկատենք, արեւմտյան ֆիլմերի վերնագրերը նույնպես մեզանում ընդունված է հիշատակել ռուսերեն: Ոչ միայն ժողովրդախոսակցական լեզվում: Բայց դրանք բնագրում անգլերեն, ֆրանսերեն, կամ այլ լեզուներ են: Այնպես չէ՞: Հապա ինչո՞ւ ռուսները համառորեն թարգմանում են, իսկ մեր լեզվով «չի հնչում»: Թե՞ նրանք հաղթահարել են նախորդ դարի ֆրանսախոս բարեկրթությունը, իսկ մեր լեզուն նման հնարավորություններ երբեք չի ընձեռի: Որ մենք տիրապետում ենք ռուսերենին (եւ այն երգեցիկ լեզու է), տիրապետում ենք (ոմանք) անգլերենին, ֆրանսերենին, նշանակո՞ւմ է արդյոք, որ նույնչափ պարտավոր չենք իմանալ չինարենը, ճապոներենը, արաբերենը եւ այլն:

Թերեւս սա ուսուցողակա՞ն նշանակություն ունի: Տե՛ր իմ Աստված, բայց ինչո՞ւ երբեք սեփական լեզուն այդ ուշադրությանը չի արժանանում: Դրա փոխարեն հեռուստատեսային մանկական հաղորդումները հունից հանում են իրենց ծախավեր լեզվով: Օրինակ, տարբերաբար եթեր սփռվող «Արծաթե բանալի» հաղորդման վարողը յուրաքանչյուր անգամ հաղթական ու ինքնագոհ հայտարարում է՝ «համար երկրորդ, համար երրորդ» եւ այլն: Դեռ տարրական դասարաններում աշակերտներն արդեն գիտեն, որ «համար» բառի հետ գործածվում են միայն քանակական թվականները: Օրինակները չափազանց շատ են: Եվ ինչո՞ւ միայն մանկական հաղորդումները...

Թերեւս ճիշտ է ասում պրն Դավիթը: Կարիք չկա թարգմանելու: Որովհետեւ անհեթեթություն է ստացվում: Բայց մի՞թե է այդպիսի արդյունքն անխուսափելի: Պատասխանի փոխարեն կարող ենք վկայակոչել միայն հայ թարգմանական արվեստի դարավոր փորձը: Ընդ որում անտեղյակներին ասենք, որ շատ գրական արժեքներ, որոնց բնագրերը կորսվել են, փրկվել են հենց այդ թարգմանությունների շնորհիվ: Չկա վատ լեզու: Կան վատ թարգմանիչներ: Եվ թարգմանությունը միշտ չէ, որ բառացի է լինում: Մեր լեզուն մեծ հնարավորություններ ունի: Եվ եթե ոմանց քիմքին հաճո չէ, ապա՝ «թո՛ղ կորչեն գրողի ծոցը»:

Ի դեպ, նախկինում ֆիլմի վերնագիրը թարգմանվում էր «Փշերի միջով դեպի աստղերը»: Իսկ հեռուստածրագրեր տպագրող «Առավոտ» օրաթերթը նախապատվությունը տվել է «փշամացառուտներին»:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

Արտադրական ձեռնարկությունները անխնա են օգտագործում ջուրը

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Օգոստոսի 25-ին Երեւանի քաղաքապետարանում տեղի ունեցավ հերթական աշխատանքային խորհրդակցությունը, որը վարում էր քաղաքապետարանի քարտուղար Ռուբեն Հովհաննիսյանը: Նա սկզբում շնորհակալություն հայտնեց թաղապետներին ջրի վարձահավաքման աշխատանքների համար, նշելով, որ նախորդ

շաբաթ տրված հանձնարարականը լավ է կատարվել: Ռուբեն Հովհաննիսյանը փաստեց, որ մի շարք արտադրական ձեռնարկություններ թույլ են տալիս ջրի անխնա օգտագործում եւ չեն մուծում պարտքերը: Դրա վկայությունն են վերոհիշյալ ձեռնարկությունների տարածքում տեղ գտած շոգեբաղնիքներն ու լողավազանները: Մայրաքաղաքի «Ջրմուղկոյուղի» ձեռնարկության պետ Հովհաննես Գրիգորյանին հանձնարարվեց մեկ շաբաթվա ընթացքում նախազգուշացնել բոլոր տնտեսավարող սուբյեկտներին ջրամատակարարման վարձերը մուծելու անհրաժեշտության մասին: Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ սեփականաշնորհված շատ արտադրամասերի տերերը այդ տարածքներն օգտագործում են վարձակալության ճանապարհով: Թաղապետներին հանձնարարվեց համայնքներում ուսումնասիրել այս հարցը եւ առաջարկներ ներկայացնել քաղաքապետարանին: Խորհրդակցության ընթացքում քննարկվեց նաեւ հանրակրթական դպրոցների ջեռուցման հարցը:

ԱԶԳ

տեղական

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Հարցեր, որոնք ստիպված ենք տալ հրապարակավ

Օգոստոսի 13-ին տեղի ունեցավ հանդիպում ՀՀ գործարարների, հարկային տեսչության եւ մաքսային վարչության ղեկավարության հետ, որի ընթացքում քննարկված հարցերին «Ազգը» մանրամասն անդրադարձել էր: Բայց այստեղ առավել ուշագրավ էր մաքսային վարչության պետ Ռաֆիկ Ենգիբարյանի համոզմունքը, թե հանրապետությունում չկան ստվերային ֆիրմաներ, «եթե կան, ապա թող որեւէ մեկը մատնացույց անի, որ այդ ֆիրման մաքսանենգ ճանապարհով է ապրանքներ ներմուծում, մաքսային վարչությունը համապատասխան միջոցառումներ չձեռնարկելու դեպքում թերթերը կարող են արձագանքել»:

Այս ինքնավստահ հայտարարությունը առաջացրեց որոշ հարցեր, որոնց պատասխանը ստանալու համար դիմեցի պրն Ենգիբարյանին, որն էլ առանց հարցերս լսելու, առաջարկեց հանդիպել միայն երեկոյան 21.00-ից հետո: Հրաժարվելով անհեթեթ առաջարկությունից, հետեւելով նաեւ մաքսային վարչության լրատվական ծառայության «խորհրդին», հարցերս ՄՎ պետին ներկայացրեցի գրավոր, նշելով, որ ակնկալում ենք պատասխանը ստանալ եռօրյա ժամկետում: Բայց չստանալով պատասխանները, հարցերը ստիպված տալիս ենք հրապարակավ:

«Հայաստանի Հանրապետություն» թերթում տպագրված ՄՎ տեղեկանքը, հարկային տեսչության պետ Արտաշես Թումանյանի հայտարարությունը, որ «Արաքս-94-ը» միայն հունիսին մուծել է 1 մլն 300 հազար դոլար հարկեր, ինչպես նաեւ «Հայքի» հունիսի 24-ի հրապարակումը «Արաքս-94-ի» կողմից վճարման ենթակա գումարների վերաբերյալ տվյալները համընկնում են:

- «Հայք» թերթում (24 հունիս) տպագրված «Արաքս-94» ՍՊԸ-ի կողմից ՀՀ տարածք ներմուծված ենթաակցիզային ապրանքատեսակների վերաբերյալ տեղեկանքում բացակայում է հունիսի 3-ից հունիսի 9-ը ընկած ժամանակահատվածում Մեղրիի մաքսային կետով ներմուծված 13 հազար 496 արկղ (6 մլն 748 հազար տուփ) սիգարետի վերաբերյալ տվյալները: Ստորեւ ներկայացնում եմ.

Տեղեկանք
«Արաքս-94» ՍՊԸ-ի կողմից Մեղրիի մաքսային կետով ներմուծված սիգարետների վերաբերյալ

հ/հ	ներմուծման ամիս, ամսաթիվ	փոխադրման ամփոփագրի համարը	լրացնող մաքսակետ	բեռի անվանումը	քանակը
1	2	3	4	5	6
1	03.06.97	033457	Մեղրի	ծխախոտ ֆիլտրով	3834 արկղ
2	03.06.97	033458	Մեղրի	ծխախոտ ֆիլտրով	2962 արկղ
3	04.06.97	033481	Մեղրի	սիգարետ «Pall-Mall»	1280 արկղ
4	08.06.97	033530	Մեղրի	սիգարետ 1 «Պրեզիդենտ»,	1710 արկղ,
5	09.06.97	033563	Մեղրի	սիգարետ 1 «Հոլիվուդ», 2 «Քենթ», 3 «HB», 4 «Պրեզիդենտ»	1250 արկղ, 500 արկղ, 250 արկղ, 1710 արկղ

Ծանոթագրություն.
Տվյալները վերցված են Մեղրիի մաքսային կետում լրացված փոխադրման ամփոփագրերից: 1 արկղը հավասար է 500 տուփի

Խնդրում ենք պարզաբանել՝ արդյո՞ք վերոնշված խմբաքանակների համար ձեւակերպումներ եւ գանձումներ կատարվել են, եթե այո՝ ե՞րբ, որքա՞ն եւ ո՞ր համարների բեռնամաքսային հայտարարագրերով, եւ ինչո՞ւ այս խմբաքանակների համար, ինչպես նաեւ «Հայքում» նշված խմբաքանակների համար չեն կիրառվել տուգանքներ:

- Հունիսի 20-22-ը «Ռեւգրադ» արտադրական կոոպերատիվի (Ա/Կ) կողմից ՀՀ ներմուծված մոտ 1 մլն տուփ սիգարետը արդյո՞ք ձեւակերպվել եւ գանձումները կատարվել են ժամանակին, թե՞ հիշյալ 1 միլիոն տուփը հայտարարագրվել է հուլիսի 19-31-ը 4 խմբաքանակով հայտարարագրված 5 մլն 712 հազար տուփի մեջ: Եթե մուծվել են տուգանքները, ապա որեւէ արգելք կա՞ դրանք հրապարակելու: Ինչո՞վ եք բացատրում «Արաքս-94-ի» լիազորված անձ Վարդան Օհանյանի նույն կարգավիճակով հայտնվելը «Ռեւգրադ» Ա/Կ-ում, չի՞ ենթադրվում արդյոք, որ «Արաքս-94-ը» «լուծարվելուց» հետո վերաբացվել է «Ռեւգրադ» անվամբ՝ նույն ֆունկցիաներով եւ նույն արտոնություններով:

Հանդիպման ժամանակ պրն Ենգիբարյանը նշեց, որ նախկինի համեմատ այժմ բյուջեն ավելի մեծ ծավալով է համալրվում եւ որ բյուջեի մուտքերի ավելացումը ոչ մի կապ չունի հարկման բազայի ընդլայնման հետ: Բայց գուցե հարկ է հիշատակել ակցիզային հարկի դրույքաչափերի փոփոխությունը (սիգարետը՝ 50–100 տոկոս, օղին՝ 75–125 տոկոս, բենզինը՝ 25–35 տոկոս, իսկ հուլիսի 1-ից որոշ ենթաակցիզային ապրանքների համար ակցիզային հարկի նվազագույն չափ սահմանելը), մայիսի 31-ից մաքսատուրքի նոր դրույքաչափերը, երբ սննդամթերքի վրա դրվեց 10 տոկոս մաքսատուրք, կամ հաշվարկված չէ, որ դրամը նախորդ տարվա համեմատ արժեզրկվել է մոտ 20 տոկոսով: Արդյո՞ք հունիս ամսին ՄՎ կողմից բյուջե մուտքագրված 3 մլրդ դրամի ակցիզային հարկի եւ տուրքի վրա ոչ մի ազդեցություն չի ունեցել անհատ ձեռներեց Հովիկ Կարապետյանից գանձված 200 հազար դոլարի կանխավճարը (100 հազար՝ Սյունիքում, 100 հազար՝ Արարատյան տարածաշրջան), կամ «պլանների կատարմանը» չի՞ նպաստել արդյոք հունիսի վերջին «Միավորված» բանկի կողմից մի քանի օրով փոխառինաբար բյուջե մուտքագրված 60 մլն դրամը, ինչպես նաեւ մաքսավորների կողմից 2–3 անգամ մաքսային արժեքի կամայական բարձրացումը:

Հուլիս ամսին ՄՎ տվյալներով գանձվել է 729 մլն դրամ մաքսատուրք, ակցիզ՝ 1 մլրդ 132 մլն դրամ, այդ թվում բենզինից՝ 577 մլն դրամ եւ ավելացված արժեքի հարկ՝ 1 մլրդ 471 մլն դրամ: Խնդրում ենք բացատրել, ինչո՞վ էր պայմանավորված հուլիս ամսին մաքսատուրքի եւ ակցիզային հարկի 1 մլրդ դրամով գանձումների նվազումը հունիսի համեմատ, այն դեպքում, երբ հուլիսին ընդլայնվել էր ակցիզային հարկման բազան, ինչպես նաեւ՝ գանձվել էր ակցիզային դրոշմանիշերի կանխավճարը:

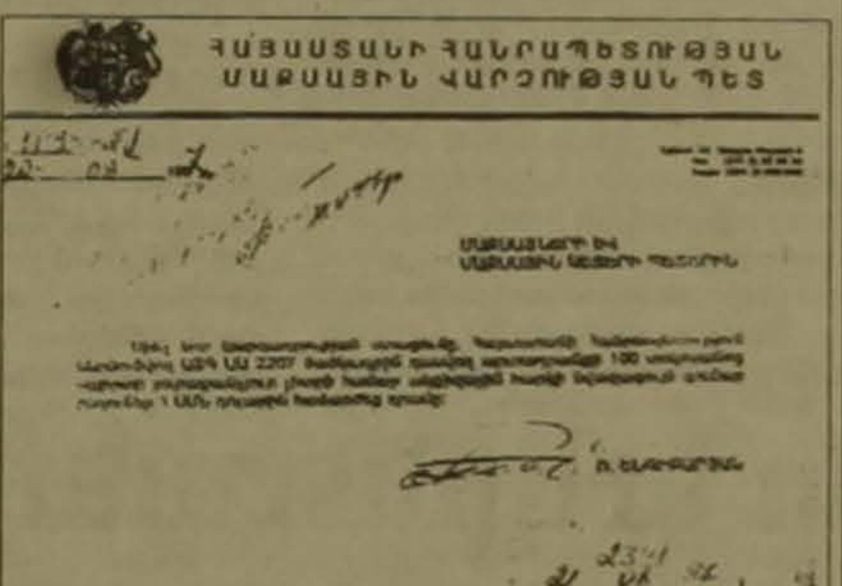

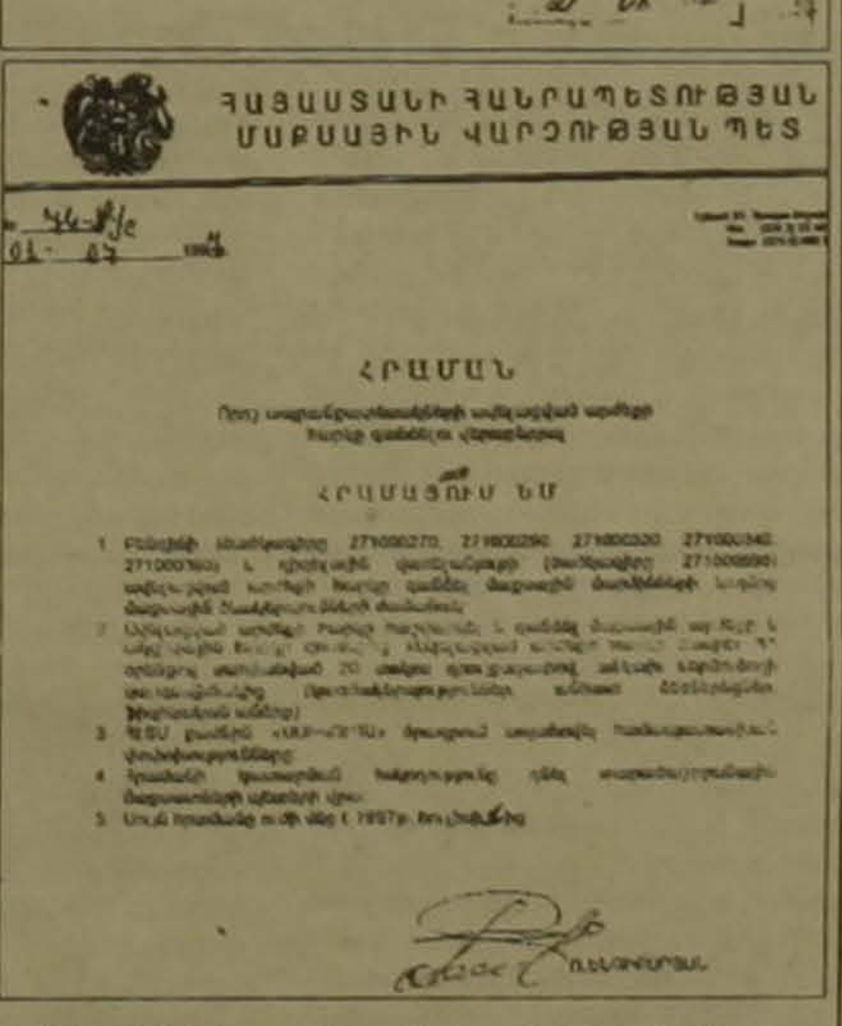

Պրն Ենգիբարյան, քանի որ դուք, դատելով օգոստոսի 13-ի քննարկումից, լավ տեղյակ եք Դուբայից ՀՀ մսի ներմուծման եւ ՀՀ-ից արտահանվող փաստերին, գուցե կարողանա՞ք բացատրել, թե Ռաֆիկ Ենգիբարյանը (մեր տվյալներով, ձեր ազգականը, «Լիդիա-54» կոոպերատիվի տնօրենը) ինչպե՞ս է կարողանում տիրանալ Իրանից Պողոսյան Ստյոպայի հասցեով ուղարկված 1 բեռնարկղ՝ 19 տոննա մսին: Ընթերցողներին տեղեկացնենք, որ այս կապակցությամբ քրեական գործ է հարուցված, որի վարույթը հանձնված է Մեղրիի դատախազությանը եւ արդեն ձգձգվում է կես տարուց ավելի:

Մեկ հարց եւս.

- Խնդրում ենք պարզաբանել, թե ի՞նչ նկատառումներից ելնելով է խախտվել «ավելացված արժեքի հարկի» մասին ՀՀ օրենքի համապատասխան հոդվածը եւ հուլիսի 1-ին ներմուծվող բենզինից եւ դիզվառելիքից ԱԱ հարկ գանձելու հրաման արձակվել (հիշենք, որ մաքսային մարմինների կողմից, ըստ օրենքի, ԱԱՀ-ն պետք է գանձվի այն ապրանքներից, որոնց մաքսատուրքի դրույքաչափը 0 չէ), ապա՝ հուլիսի 27-ի ներքին հրամանով վերացվել է ալյուրից ԱԱՀ-ի գանձումը, իսկ օգոստոսի 20-ի թիվ 1095 ՄՎ գրությամբ խախտվել նաեւ «Ակցիզային հարկի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 6-ի 2-րդ ենթակետը, համաձայն որի 2207 ծածկագրին դասվող ապրանքների (100 տոկոսանոց սպիրտի) յուրաքանչյուր լիտրի համար ակցիզային հարկի գումարը չպետք է պակաս լինի 3,75 դոլարին համարժեք գումարից, վերապահելով օրենսդրի ֆունկցիան սահմանել եք 1 դոլարին համարժեք դրամ:

Եվ վերջինը.

- Խնդրում ենք պատշաճապես հրապարակել տվյալներ հունիս-հուլիս ամիսների, ըստ հարկատեսակների, գանձումների վերաբերյալ, քանի որ, ըստ մեզ, կա անհամապատասխանություն գանձված մաքսատուրքի եւ ավելացված արժեքի հարկի միջեւ: Հաշվի առնելով, որ մոտ 350 մլն դրամ «չնախատեսված» ԱԱՀ է գանձվել բենզինից եւ դիզվառելիքից:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

ԱՄՆ

Մասկո. Ետ տանող ճանապարհով դեպի առաջ

Վերջին տասը տարում անկում արձանագրելուց հետո, 1929 թվին Ալեք Մանուկյանի հիմնադրած Մասկո կորպորացիան այս տարի մեծ ցատկ կատարելով առաջ, վերջապես սկսել է դարձյալ զարթոնք ապրել: Այս մասին է հաղորդում «Դետրոյթ նյուզ» թերթն իր օգոստոսի 17-ի համարում տպագրված նյութով, նշելով, որ Գրոս Փոյնթում ապրող արվեստի գործերի կոլեկցիոներ, հայտնի արդյունաբերող Ռիչարդ Մանուկյանի հետ անցկացված հարցազրույցից պարզ է դարձել, որ ինքը որպես կորպորացիայի նախագահ հրաժարվել է վերջին տարիներին կահույքի վաճառքին անցնելու քաղաքականությունից եւ որոշել է վերադառնալ նախկին՝ տան համար անհրաժեշտ տնտեսական ապրանքների վաճառքին:

«Մենք այսօր ավելի լավ վիճակում ենք, քան եղել ենք երբեւէ եւ հույս ունենք էլ ավելի առաջ գնալ ապագայում», հայտարարել է Ալեք Մանուկյանի որդի Ռիչարդը, որի հարստությունը գնահատվում է մոտ 570 միլիոն դոլար:

Տարիներ առաջ հոր հիմնադրած կորպորացիան հայտնի էր յուրահատուկ ծորակների իր արտադրանքով, որը ավելի քան 30 տարի անընդմեջ մեծ պահանջարկ ուներ եւ հսկայական եկամուտ էր բերում ընկերությանը: Սակայն հետագայում որդին ղեկավար դիրք ունենալով, որոշում է փոխել գործունեության ոլորտը եւ զբաղվել կահույքի արտադրանքի վաճառքով, որն էլ ճակատագրական է դառնում եւ ընկերությունը սկսում է անկում ապրել, մինչեւ որ անցյալ տարի հնչում է ճգնաժամային ահազանգը: Ռիչարդը ճարահատյալ որոշում է ընդունում 600 միլիոն դոլարի վնասով վաճառել բնակարանային կահույքի իր գործառնությունը եւ վերադառնալ նախկին հոր հիմնադրած ծորակների արտադրությանը: Իր վճռականությունը հաստատելու նպատակով նա իր տարեկան աշխատավարձը նվազեցնում է մինչեւ անհավանական թվացող... մեկ դոլարի, փոխարենը ստանալով հնարավորություն ընտրություն կատարելու բաժնետոմսերի հարցում, որոնք պետք է եկամուտ բերեին միայն եթե մինչեւ 1999 թվականի ապրիլը ֆիրմայի բաժնեթղթերը հասնեին 41, իսկ 2001 թվին 50 դոլարի: Վերջին շաբաթներում պարզ դարձավ, որ սահմանված ժամկետից մոտ 2 տարի առաջ արժեթղթերի գինը հասել է 46 դոլարի: Դա Ռիչարդի հաղթանակն էր:

«Մանուկյանի անցյալ տարվա մեկ դոլարի աշխատավարձի ռազմավարությունը հասարակական հարաբերությունների մշակման լավ միջոցառում էր», ասում է Ռիչմոնդից (Վիրջինիայի նահանգ) ավագ վերլուծող Ռոբերտ Մարշալը: Բայց Մանուկյանն ինքը համաձայն չէ այդ միջոցառումը հասարակական հարաբերությունների զարգացմանը վերագրելու նոր փորձերի հետ: «Երկու-երեք միլիոն դոլարի կորուստ ունենալը չի կարելի դասել կեղծ հասարակական հարաբերություններ մշակելու շարքը», ասել է նա:

«Վերակառուցումը խիստ օրինական էր եւ վերջին շրջանում վաճառքն ուղղակի ցնցող էր: Նրանք իրենց մրցակիցների ձեռքերից խլում են հաճախորդներին», նշել է Ջեյ Աբրամսոնը՝ գործադիր փոխնախագահը Նյույորքյան մի ֆիրմայի, որը անցյալ մեկուկես տարվա ընթացքում գնել է Մասկոյից մոտ 600.000 բաժնետոմս:

Ներկա հաջողությունից սակայն Մանուկյանը դեռ բավարարված չէ. նա ձգտում է ավելիին, երազում է մոտ ապագայում ետ գնել բոլոր վաճառված բաժնետոմսերը: Նա որոշել է դրան հասնել առաջիկա հինգ տարիների ընթացքում: Եվ հույսերն իրականություն դարձնելու համար ամեն հնարավորություն առկա է: Նա ընդունում է, որ կահույքի վաճառքին անցնելը մեծագույն սխալն էր իր կյանքում: «Բայց մենք շատ բան սովորեցինք այդ սխալից եւ դա մեզ կօգնի էլ ավելի հզորացնելու մեր կորպորացիան», նշել է նա թերթի թղթակցին:

Մանուկյանի Մասկո կորպորացիայում աշխատում են 22.800 հոգի: Նա ինքն այնտեղ սկսել է աշխատել 1958-ից, իսկ դարձել է ֆիրմայի նախագահ 1986-ին:

Այն հարցին, թե ինչով է բացատրում արվեստի գործերի սիրահար լինելը, նա պատասխանել է. «Դա մի տեսակ չի առնչվում գործարարության հետ, եւ այդ առումով մեծապես թեթեւացնում է վերջինիս ճնշումը, որը ժամանակով հանգստացնում է միտքը: Մյուս կողմից հասարակությանն ու երկրին ծառայելու միջոց է նաեւ»:

ՏԱՎՈՒՇ

Պարտքերը «Հայգազին» հասնում են 30 միլիոն դրամի

Սպառված գազի դիմաց Տավուշի մարզի բնակչության եւ ձեռնարկությունների պարտքերը «Հայգազ» պետական ձեռնարկության Իջեւանի մասնաճյուղին հասնում են ավելի քան 30 մլն դրամի, որից 25 միլիոն բաժին է ընկնում բյուջետային կազմակերպություններին: Դրանք հիմնականում զինվորական մասերն են, հիվանդանոցներն ու կոմունալ կազմակերպությունները, որոնք իրացնում են բաց թողնվող գազի ավելի քան 40 տոկոսը: Ինչպես տեղեկացրեց մասնաճյուղի տնօրեն Վասիլ Մելիքսեթյանը, վերջիններիս կողմից վճարումների պարբերաբար ուշացումները բացասաբար են անդրադառնում սպասարկման աշխատանքների իրականացման, ցանցերի անվտանգ շահագործման, ինչպես նաեւ միջպետական հարաբերությունների վրա:

Նշենք նաեւ, որ բնական գազի արժեքը հեղուկ գազի եւ էլեկտրաէներգիայի արժեքից ցածր է համապատասխանաբար 6 եւ 4 անգամ:

Երկրաշարժի հասցրած վնասը՝ 2,5 մլն դրամ

Հուլիսի 18-ին Նոյեմբերյանում տեղի ունեցած երկրաշարժի հետեւանքով գազային տնտեսությանը հասցված վնասը կազմել է 2,5 մլն դրամ: Հատկապես տուժել են ստորգետնյա գազամուղները: Ինչպես նաեւ «Հայգազ» պետական ձեռնարկության Իջեւանի մասնաճյուղի վարչական շենքը: Մասնաճյուղի տնօրեն Վասիլ Մելիքսեթյանը հայտարարեց, որ ձեռնարկության մասնագետների օպերատիվ աշխատանքի շնորհիվ ոչ միայն վերացվել են վթարային վիճակները, այլեւ արդեն վերսկսվել է Նոյեմբերյանի բուժհիմնարկության, զինվորական մասի եւ ճանապարհային շինարարության վարչության գազամատակարարումը: Իսկ հացի գործարանի վերանորոգմանը զուգընթաց կատարվել է նաեւ գազատարի շինարարությունը, որն անհրաժեշտ դեպքում պատրաստ է գործարկման:

ՆԵԼԼԻ ՍԱՆԹՐՅԱՆ

Ամենավերջին ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Բորիս Ելցինի հետ ստորագրելու է բարեկամության, համագործակցության ու փոխօգնության այսպես կոչված քաղաքական մեծ համաձայնագիր՝ հարակից եւ 9 այլ փաստաթղթերի մի փաթեթի հետ: Դրան ընդառաջ կարեւոր եմ համարում մեկ անգամ եւս ծանոթություն անել, թե ո՞ւմ հետ է հանդիպում ՀՀ նախագահը, քանզի ստորագրվելիք փաստաթղթերի «կշիռը», թերեւս, բավական մեծ չափով պայմանավորված է ստորագրողների քաղաքական «կշռով»:

Հայ հասարակական լսարանը բավականաչափ լավ գիտի երկուսին էլ: Բայց հիմա ամենակարեւորն այն է, թե նրանցից յուրաքանչյուրը որքանո՞վ ամուր է նստած «թամբին», որքանո՞վ է վայելում սեփական ժողովրդի համակրանքն ու աջակցությունը, որից, անշուշտ, կախված է լինելու այն հարցը, թե նրանց ստորագրելիք փաստաթուղթը որքանո՞վ տեւական կյանք է ունենալու, ի՞նչ պատմական հեռանկահատկանշական է: Բայց որքա՞ն կարող է շարունակվել իրերի նման վիճակը թե Ռուսաստանի, թե Հայաստանի կեցվածքներում: Այս հարցի պատասխանից մեծապես կախված է Մոսկվայում երկու նախագահների ստորագրելիք փաստաթղթի քաղաքական երկարակեցությունը, եւ ես հենց այս նկատի ունեի քիչ ավելի վերը: Ուստի, մի կողմ թողնելով Հայաստանը, փորձենք հայացք նետել նրա մոսկովյան գործընկերոջը:

Մահացու բախտախաղ՝ «ռուսական ռուլետկա»

Սուր զգացողությունների սիրահարներին հայտնի է մահացու մի բախտախաղ՝ «ռուսական ռուլետկան». ատրճանակի թմբուկի մեջ դնում են միայն մեկ փամփուշտ, պտտում այն մի քանի անգամ, ապա փողը մոտեցնում խաղացողի քունքին եւ քաշում ձգանը: Ում բախտը բերեց՝ հնչում է դատարկ չրխկոց, ում բախտը չբերեց՝ որոտում է կրակոցը մահացու ելքով: Անցյալ տարվա նախագահական ընտրությունները Ռուսաստանում արեւմտյան մամուլի շատ կողմից, այնուհետեւ Մոսկվայի քաղաքային կոմիտեի առաջին քարտուղար, ամենազոր քաղբյուրոյի անդամության թեկնածու: Աչքի չընկնելով հատուկ կրթվածությամբ (եթե ավելի խիստ չասենք), ինչպես նաեւ նրբանկատությամբ, նա մարմնավորում էր կառավարման վարչահրամայական համակարգի ամենաբարձրաստիճան ղեկավարներին բնորոշ անառարկելիությունը, ամբարտավանությունը, կամայականությունը, խստությունը, գումարած անձնական բռիությամբ եւ այլ արատներին, որոնք այսօր էլ մնում են նրա մարդկային անհատականության, նրա բնավորության բնորոշ գծերը: Իր կոմունիստական անցյալը հակառակ շատերի, Ելցինը երբեք չի այպանել, ոչ մի ակնարկ չի արել, թե ափսոսում է ապրած կյանքը կամ թույլ տված այս կամ այն սխալը, անթույլատրելի արարքը, նույնիսկ այն, որ իր պաշտոնով ինքնաստյան էր եղել Մոսկվայի խորհրդային կուսշրջկոմներից մեկի առաջին քարտուղարը: Սակայն ակնհայտ է, որ չափազանց ինքնասեր, գուցեեւ մոլեգնոդավաճանի, Ռուսաստանի պետական վեհությունը խարխլողի, անգամ կործանողի, երբեմնի հզոր երկիրը Արեւմուտքից ստորացուցիչ կախման մեջ դնողի եւ այլն, եւ այլն: Իր էությամբ եղել եւ մնում է իբրեւ խորապես հայրենասեր անձնավորություն, Ռուսաստանի հենց այդ պատմական վեհության գաղափարի կրող, համաշխարհային քաղաքականության մեջ նրա մեծ դերը վերականգնելու ձգտող մարդ, որ փորձում է օր առաջ երկրին վերադարձնել դեպի համաշխարհային քաղաքականություն թելադրողների ընկերակցություն: Սակայն ինչպե՞ս:

Ելցինը ճամփաբաժանի առաջ

Այժմ ռուսական իրականության մեջ բավական կասկածի բախվում են երկրի հետագա զարգացման ճանապարհի երկու հայեցակետ՝ ես, դեպի կայսրություն, դեպի նախկին խորհրդային տարածքի վերանվաճում որեւէ նոր անվամբ, նոր միության վերականգնման գեղեցիկ բառով կոչում են «ռեստավրացիա» անունը: Կոմունիզմի ռեստավրացիայի հնարավորությունն, իհարկե, բացառված չէ Ռուսաստանում: Այդ հասկանում են այս աշխարհի բոլոր հզորները: Քլինթոնը ՆԱՏՕ-ի դեպի Արեւելք ծավալման իր անզուսպ ու անդաստիճ ձգտմամբ, ինչով Մ. Նահանգների երիտասարդ նախագահը փորձում է առ ի դեմս նախադեպ խեղդող օղակի մեջ առնել առայժմ հնարավոր կոմունիստական ռեւանշը Ռուսաստանում, Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակը, որը տագնապում է, թե «քլինթոնյան փողկապը» վախեցնելու փոխարեն, կարող է էլ ավելի ագրեսիվ գործողությունների մղել ռուսներին, Գերմանիայի կանցլեր Հելմուտ Քոլը, որն ասվածից զատ նաեւ որեւէ լավ բան չի տեսնում միաբեւեռ աշխարհակարգի հաստատման մեջ եւ ձգտում է անդրօվկիանոսյան բեկանարանքին հակադրել միացյալ Եվրոպայի հավաքական ուժը՝ զրահավորված միասնական դրամական համակարգի, բաժանիչ սահմանների, հին մայրցամաքի մեծ

Բորիս Ելցինը երկընտրանքի առաջ

Կամ Ռուսաստանը կարո՞ղ է ...չլինե՛լ կայսրություն

րի ակնկալիքով: Ընդսմին, խոսքն ամենեւին այն մասին չէ, թե երկու նախագահները դեռ քանի՞ տարի են դերակատարություն ունենալու իրենց երկրների քաղաքական բեմահարթակում: Հայտնի է, որ երկուսն էլ այլեւս չեն մասնակցելու գալիք նախագահական ընտրություններին, Ելցինը Սահմանադրության հարուցած արգելքի, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը սեփական հայտարարության համաձայն: Սակայն իմ հարցադրումը միանգամայն այլ իմաստ ունի: Ելցինը տաժանագին հոգեկան ապրումներից, քաղաքականության մեջ աջ ու ձախ ընկնելուց, անհավասարակշիռ վայրիվերումներից հետո, այնուամենայնիվ, այսօր ներկայացնում է ժողովրդավարական Ռուսաստանը, այն Ռուսաստանը, որը շատ մեծ, անչափ մեծ դժվարությամբ համակերպվել է երեկվա «կրտսեր եղբայրներին» այլեւս իբրեւ «ավագ եղբայր» չվերաբերվելու անհրաժեշտությանը, մոռանալու ոչ վաղ անցյալը, երբ այդ «ավագի» կամքն օրենք էր ու քմահաճույքը օրենքից վեր:

Տեր-Պետրոսյանը, ոչ պակաս բարդ քաղաքական տարուբերումներից հետո, այնուամենայնիվ, այսօր ներկայացնում է սեփական անկախության գինը հասկացած, «կրտսեր եղբոր» հոգեբանական բարդույթը հաղթահարած երկիր ու ժողովուրդ, որը առնվազն փորձում է սովորել այլեւս չխաչակնքել, երբ «մեծերը փռշտում են», այլ նրանց հետ հաստատել իրավահավասար հարաբերություններ: Թե առայժմ ի՞նչ հաջողությամբ՝ էական չէ: Շատ խստապահանջ լինելը այս հարցում, կարծում եմ, արդարացի չէ: Ի վերջո, օգոստոսի 22-ին, Կիեւում հանդես գալով երկրորդ համաուկրաինական համաժողովի պատվիրակների առաջ, այս երկրի նախագահ Լեոնիդ Կուչման անկեղծորեն խոստովանեց, թե «Ուկրաինան իրական անկախ քաղաքականություն է վարում ընդամենը վերջին երկու տարիներին»: Եթե 52 միլիոն բնակչությամբ, մեր համեմատ վիթխարի տարածքով, անվերապահորեն ավելի պակաս թշնամական շրջապատով եւ նյութական հսկա պաշարներով այսպիսի երկրի համար ամոթ չէ նման խոստովանությունը, ապա դա առավել քան ամոթ չէ նաեւ մեզ համար, եւ մենք շատ մեծ հավակնությունների դիրքերից հանդես գալուց զգուշանանք, կարծում եմ, ...մենք: Արդեն այն, որ Տեր-Պետրոսյանը գոնե փորձում է արժանապատիվ կեցվածք պահպանել այս աշխարհի հզորների հետ «խաղում»՝ բավական ծանրակշիռ հրապարակումներ համեմատում էին հենց այս «ռուլետկայի» հետ, ընդգծելով, սակայն, թե այս անգամ ատրճանակի փողը դեմ է տված ողջ մարդկային քաղաքակրթության քունքին: Նկատի էր առնվում կոմունիստ Գենադի Զյուգանովի հաղթանակի հնարավորությունը Բորիս Ելցինի նկատմամբ: Արեւմուտքը, նաեւ ռուսական առավել սթափ լիբերալներից շատերը գտնում էին, թե Զյուգանովի իշխանության գալու դեպքում ինքնաստյան է լինելու ոչ միայն Ռուսաստանի ժողովրդավարությունը, երկիրը վերադառնալու է դեպի ամբողջատիրության դժոխք՝ անազատություն, պառանձվածություն, համաշխարհային տնտեսական ինտեգրման մեջ մեկ անգամ արդեն շոշափելի պարտություն կրած հանրային սեփականություն ու պլանային տնտեսավարում ամեն տեսակ ապրանքների իր անվերջանալի դեֆիցիտով, սոցիալական հերթերով, բաշխման քարտային կամ կտրոնային համակարգով եւ այլն, եւ այլն, ինչը դժբախտություն կլիներ սոսկ այս երկրում ապրող ժողովուրդների համար: Այդ հավանականության մեջ վերլուծաբանները տեսնում էին շատ ավելի մեծ սպառնալիք՝ խորտակված խորհրդային կայսրությունը որեւէ նոր անվամբ վերականգնելու անթաքույց ռեւանշիստական ձգտում, որի դիրքերից հանդես էր գալիս նախագահական ընտրություններում Ելցինի հակառակորդը: Դա գնահատվում էր իբրեւ ճանապարհ դեպի նոր համաշխարհային պատերազմ, դեպի շատ մեծ արյուն, որը կարող էր հանգեցնել ընդհանրապես մարդկային քաղաքակրթության կործանմանը մոլորակի վրա: Այդ տխուր հեռանկարից խուսափելու միակ հնարավորությունը համարվում էր Ելցինի հաղթանակը: Այսինքն, աշխարհը Ելցինին նայում էր իբրեւ ոչ միայն ռուսական ժողովրդավարության, շուկայական հարաբերությունների, այլեւ համաշխարհային քաղաքակրթության փրկչի:

Արժանի՞ էր այդքան մեծ դերի այդ մարդը, որին ով-ով, իր հայրենակիցները ճանաչում էին որպես ամենեւին էլ ոչ իդեալական անձնավորության: Ո՞վ է նա, Բորիս Ելցինն այսօր, ինչպիսի՞ն է նրա քաղաքական դիմանկարը եւ ո՞րն է նրա հավատամքը, եթե հավատամք ընդհանրապես ունի:

Ելցինի քաղաքական դիմանկարի ուրվագծեր

Ընդամենը դեռ 10-12 տարի առաջ Բորիս Ելցինը հավատավոր կոմունիստ էր, ԽՄԿԿ Սվերդլովսկի մարզրեն իշխանատենչ, հավակնոտ այս մարդը չի ներել նախկին համակարգի այն արատը, որն իր աստիճանավանդակներով դեպի վեր մագլցող յուրաքանչյուր կուսակցական ֆունկցիոների անվերապահորեն պարտադրում էր նվաստացուցիչ ռեվերանսներ անել ավելի վերին հարկերում գտնվողներին խոցոտելով սեփական արժանապատվությունը: Իր անցյալից Ելցինը, թերեւս, ամենից ավելի իրեն չի կարող ներել այն նվաստացուցիչ դիմումը, որ իննն ամիս ուղղել էր ԽՄԿԿ կենտկոմի 1987 թ. հոկտեմբերյան պլենումի նախագահությանը, որ աղերսագին խնդրում էր «արդարացնել իրեն դեռ իր կենդանության օրոք»: Իսկ ի՞նչ «հանցանք» էր գործել համակարգի այդ հարազատ զավակը: Ոչ մի էական բան. համարձակվել էր քննադատել կենտկոմի գլխավոր քարտուղար Միխայիլ Գորբաչովին ղեկավարության մեջ սեփական տիկնոջ, անմոռանալի Ռաիսա Մաքսիմովնային չափից ավելի մեծ դերակատարություն վերապահելու համար: Ելցինն, անշուշտ, ճիշտ էր իր գնահատականներում. «թագուհու» ֆենոմենը անհարիր էր ռուսական հոգեկերտվածքին եւ ընդհանրապես կոմունիստական քաղաքակրթության ողջ պատմության մեջ: Սակայն դրա համար նա ենթարկվեց դաժան օստրակիզմի: Ընդսմին, Ելցինին հալածողները չէին կարող չհասկանալ, որ նա ճիշտ է: Բայց բանն էլ հենց այն էր, որ կոմունիստական քաղաքակրթության ժամանակ կարելի էր մտածել մի բան, սակայն երբեք չէր կարելի դա արտահայտել բարձրաձայն:

Կարծում եմ, հենց սեփական կաշվի վրա այդ քաղաքակրթության խարազանի թողած չսպիացող վերքերը Ելցինին դարձրին համոզված հակակոմունիստ: Կոմունիզմից նրա շրջադարձն անվերապահ է, անդառնալի եւ անտարակուսելի: Արեւմուտքն ու լիբերալ Ռուսաստանը ամենաչնչին կասկած չունեն այս հարցում եւ ելցինյան հակակոմունիզմը ոչ առանց հիմքի համարում են նրա ամենամեծ արժանիքը, այնպիսի արժանիք, որը ծածկում է մյուս բոլոր թերությունները՝ կենցաղային բռիությունը, խմելու հակումը, շուկայական տնտեսության այբուբենի չիմացությունը, ժողովրդավարության տարրական սկզբունքների ոտնահարումները, նույնիսկ զուտ ռուսական-սլավոնական հայրենասիրությունը:

Այո, հայրենասիրությունը: Քանզի Ելցինը, որքան էլ նրան կոմունիստները ու կոմունիստամետ ուժերը դասակարգում են իբրեւ ռենեգատի կարգախոսով, ինչն անվերապահորեն Ռուսաստանին դնելու է նախկին «կրտսեր եղբայրների» պետական անկախության նկատմամբ այս կամ այն չափով մահափորձ կատարողի վիճակում, հարուցելով նույնքան անվերապահ դիմադրություն, եւ առաջ դեպի համաշխարհային տնտեսության, համաշխարհային քաղաքակրթության մեջ ինտեգրացում, հարեւանների նկատմամբ իսկական լոյալություն եւ փոխշահավետ համագործակցության գործընկերային հարաբերությունների հաստատում, այդ թվում նաեւ ռազմավարական գլոբալ շահագրգռությունների ընդհանրության կոլեկտիվ անվտանգության շահերը նկատի առնելով: Երկու ճանապարհների կողմնակիցներն էլ բերում են չափազանց համոզիչ փաստարկներ, վերլուծությունները կատարում են փայլով եւ խորությամբ, գործիմացորեն: Թե մեկ, թե մյուս կողմից այս տեսակետները պաշտպանում են ազդեցիկ ուժեր, սթափության կոչ անելով մեկը մյուսին: Ըստ ռուսական մամուլի հրապարակումների, նույնիսկ Ռուսաստանի գլխավոր [illegible] ռազմական ակադեմիայի ռազմավարության ամբիոնը, ուր հավաքված են ամենեւին էլ ոչ հիմար մարդիկ, հավանություն է տվել Ալեքսանդր Դուգինի «Ռուսաստանի աշխարհաքաղաքական ապագան» գրքի հետեւություններին, որոնց էությունը կարելի է արտահայտել մեկ նախադասությամբ «Ռուսաստանը չի կարող գոյություն ունենալ այլ կերպ, քան իբրեւ կայսրություն»: Ռուսաստանի ժողովրդա-հայրենասիրական միության գլխավոր տեսաբան Ալեքսեյ Պոդբերյոզկինը հիմնական նպատակ է համարում «այնպիսի պայմանների ստեղծումը, որպեսզի պատմական սեղմ ժամկետում վերականգնվի ռուսական մեծ պետականությունը, այդ թվում տարածքային իմաստով»: Եվ որպեսզի որեւէ կասկած չմնա, թե ինչի մասին է խոսքը, մասնանշում է այդ տարածքները՝ «այն շրջանակները, որոնք գոյություն ունեին մինչեւ 1991 թվականը»: Նկատի ունենանք, սա ասում է այն շարժման գաղափարախոսը, որի մեջ ոչ միայն մտնում, այլեւ նրա ողնաշարն էին կազմում կոմունիստները՝ անցյալ նախագահական ընտրություններում Ելցինի ամենամեծ հակառակորդները:

Համաշխարհային պատմությանն, ինչ խոսք, հայտնի են անցյալ քաղաքական համակարգերի ժամանակավոր վերականգնման ոչ քիչ օրինակներ, որոնք ընդհանուր մասում աշխատուժի ազատ տեղաշարժման եւ նույնիսկ ռազմապաշտպանական ընդհանուր դոկտրինայի ստեղծման հրամայականով:

Աշխարհում եւ սեփական երկրում ստեղծված պայթյունավտանգ իրավիճակը հասկանում է նաեւ Բորիս Ելցինը, անշուշտ: Այստեղից է գալիս նրա ձգտումը կամուրջներ կառուցելու արեւմտյան եւ արեւելյան քաղաքակրթությունների միջեւ, չընելու նրանց բաժանող անդունդը, ներթափանցելու համաշխարհային տնտեսակարգ: Ահա ինչով էին պայմանավորված նրա կողմից պայմանագրի կնքումը ՆԱՏՕ-ի հետ, ահա ինչու նա այդքան զիջող է Ռումինիայի նկատմամբ, ինչու է հայտարարում, թե Ռուսաստանը երաշխավորում է մերձբալթյան երկրների եւ Արեւելյան Եվրոպայի պետությունների տարածքային ամբողջականությունը, ահա ինչու նա այդքան մոլեգնորեն փորձում էր մտնել «Մեծ յոթնյակ» եւ այլն, եւ այլն: Ելցինը սրանով ձգտում է Ռուսաստանի նկատմամբ վերականգնել համաշխարհային հանրության վստահությունը: Եվ հանուն այդ բանի, ներքին ճնշող, չուզենալով, պատեպատ ընկնելով, նա, այնուամենայնիվ, գնում է էական զիջումների, մի տեսակ, ասես, հասկացնելով, թե պատրաստ է «տուրք վճարել» վստահության դիմաց: Այդ «տուրքի» վճարման վկայությունն էր Մոսկվայի դիրքը Բալկաններում, ինչը շատերն շտապեցին կնքել իբրեւ դավաճանություն սլավոնական ժողովուրդների շահերին: Դրա վկայությունն էր նաեւ Քլինթոնի ու Շիրակի Դենվերյան հայտարարությանը Ելցինի միանալը, դրանից առաջ՝ Լիսաբոնում, Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության պահպանման հայտարարությանը նրա մասնակցությունը, որը երկու դեպքում էլ ուղղակիորեն շոշափում էր Ելցինի ռազմավարական դաշնակցի՝ Հայաստանի շահերը, եւ ցանկության դեպքում կարող է գնահատվել իբրեւ հարված Հայաստանի թիկունքին...

Ահա այսպիսի մեկի հետ է հանդիպման գնում Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը: Դժվար է կռահել, թե Ելցինը ի՞նչ է ասելու նրան, չի՞ առաջարկելու, արդյոք, այս անգամ էլ ի վնաս Հայաստանի ու հայ ժողովրդի շահերի շարունակել Ռուսաստանի «վստահության տուրքի» վճարումը Արեւմուտքին: Իսկ միգուցե նա արդեն գտնում է, թե այդ «տուրքը» բավականաչափ մարվա՞ծ է եւ այլեւս հարկ չկա՞ նոր զիջումների: Սպասենք եւ հուսանք:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԱԶԳ

միջազգային

ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Դրական միտո՞ւմ Իրան-ԱՄՆ փոխհարաբերություններում

Իրանում 1997 թ. մայիսի 23-ին կայացած նախագահական ընտրություններից հետո Թեհրան-Վաշինգտոն փոխհարաբերություններում հնարավոր դրական տեղաշարժերի հարցը հերթական անգամ քննարկումների առարկա է դարձել: Թեեւ նախագահ Խաթեմին ընտրարշավի ընթացքում եւ հետո ներկայացնելով իր տեսակետները արտաքին քաղաքականության վերաբերյալ, նշել է, որ կարեւորում է այդ ոլորտում լարվածության վերացումը, բնականոն փոխհարաբերությունների հաստատումը բոլոր այն երկրների հետ, որոնք ընդունում եւ հարգում են Իրանի անկախությունն ու ինքնիշխանությունը, ինչը կարող է տարածվել ԱՄՆ-ի վրա, սակայն նա միաժամանակ լուրջ նշանակություն տվեց երկրի արտաքին քաղաքականության ասիականացմանը: Նախագահ Խաթեմին անդրադառնալով Իրան-ԱՄՆ փոխհարաբերություններին, շեշտել է, որ դրանց բարելավման ուղղությամբ առաջին քայլը պետք է կատարի Վաշինգտոնը, Պարսից ծոցից դուրս բերելով իր զինված ուժերը: Մի բան, որ շրջանում միայն ԱՄՆ-ի ռազմավարական նպատակների փոփոխության դեպքում է հնարավոր: Բացի այդ, նախագահը արտաքին քաղաքականության որոշման հարցում ինստիտուտներից լոկ մեկն է, գլխավոր դերն այս բնագավառում պատկանում է հեղափոխության առաջնորդին՝ այաթոլլա Ալի Խամենեին, ուստի Իրանի արտաքին քաղաքականությունը նախագահի փոփոխությամբ արմատական տեղաշարժեր չի ունենա:

1979 թ. Իրանում Իսլամական հեղափոխության հաղթանակով, որը կրում էր նաեւ ընդգծված հակաամերիկյան բնույթ, տապալվեց Իրանում ամերիկամետ շահական վարչակարգը: Արդյունքում Թեհրան-Վաշինգտոն փոխհարաբերությունները սկսեցին ընթանալ հակադարձ ուղղությամբ: Հեղափոխության ղեկավարության կողմից ԱՄՆ-ին «շնորհվեց» «մեծ սատանա» տիտղոսը: Նույն թվականի նոյեմբերի 4-ից ի վեր, երբ Թեհրանում մի խումբ ուսանողներ գրավեցին ԱՄՆ-ի դեսպանատունը՝ պատանդ վերցնելով 52 ամերիկացի դիվանագետների, երկու երկրների միջեւ խզվեց նաեւ դիվանագիտական կապը: Իսկ 1995 թ.-ին ԱՄՆ նախկին պետքարտուղար Ուորեն Քրիստոֆերը Իրանին պիտակեց որպես խռովարար, որը պետք է մեկուսացվի միջազգային ասպարեզում՝ թերեւս նպատակ ունենալով նոր լիցք հաղորդել Իրանի եւ Իրաքի նկատմամբ իրականացվող «երկակի սանձահարման» քաղաքականությանը: Պարսից ծոցի ավազանը, որտեղ գտնվում է աշխարհի նավթի պաշարների ավելի քան 65 տոկոսը, ԱՄՆ-ն համարել եւ համարում է իր կենսական շահերի գոտին, որի անվտանգությունը մինչեւ Իրանում իսլամական հեղափոխությունն ապահովում էր շահական Իրանը: Վաշինգտոնին հաջողվեց կրկին Պարսից ծոց ներթափանցել իրան-իրաքյան ութամյա պատերազմի (1980-1988) ընթացքում, 1984 թ., երբ Իրաքն սկսեց հարձակումներ գործել Պարսից ծոցում նավարկող նավթատար եւ բեռնատար նավերի վրա, պատերազմին հաղորդելով միջազգային բնույթ: Հարձակումներ, որոնք զուգորդվեցին Արեւմուտքի կողմից Իրաքին ցուցաբերվող աջակցությամբ:

1993 թ. մայիսին ԱՄՆ ազգային անվտանգության խորհրդում նախագահ Քլինթոնի նախկին խորհրդական, այժմ Իսրայելում ԱՄՆ դեսպան Մարթին Ինդայքը պաշտոնապես հայտարարեց, որ Վաշինգտոնն այսուհետ Իրանի եւ Իրաքի նկատմամբ իրագործելու է նոր՝ «երկակի սանձահարման» քաղաքականություն: Քաղաքականություն, որի նպատակը, ըստ Վաշինգտոնի, տնտեսական եւ քաղաքական ճնշումների միջոցով Իրանում իշխող վարչակարգը դեպի չափավորականություն մղելն էր, որին ԱՄՆ-ը մեղադրում է միջինարեւելյան խաղաղության գործընթացին դեմ լինելուն, ահաբեկչությանը հովանավորելու եւ միջուկային ու զանգվածային ոչնչացման այլ տեսակի զենքեր հայթայթելու ուղղությամբ ջանքեր գործադրելու մեջ: Քարոզչական հսկայական ջանքեր գործադրվեցին Իրանին ներկայացնելու իբրեւ Պարսից ծոցի երկրների անվտանգության լուրջ սպառնալիք: Հենց այս նպատակին էր ծառայում Պարսից ծոցում գտնվող Մեծ եւ Փոքր Թոնբյան եւ Աբու Մուսա կղզիների պատկանելության հարցի բորբոքումը եւ այս առնչությամբ Արաբական Միացյալ էմիրություններին ԱՄՆ-ի սատարելը: Միաժամանակ խիստ չափազանցվեց Իրանի սպառազինություններ գնելու փաստը, որը ցանկության դեպքում անգամ պատերազմի հետեւանքով քայքայված տնտեսության առկայությամբ նման շռայլություններ չէր կարող թույլ տալ: Իրանի սպառնալիքի առասպելի ստեղծումը եւ Սադդամի վարչակարգի առկայությունը, որը թերեւս այսօրվա վիճակում չի կարող լուրջ սպառնալիք հանդիսանալ, հիմք ծառայեցին ԱՄՆ-ի, ինչպես նաեւ եվրոպական տերությունների կողմից Պարսից ծոցի համագործակցության անդամ երկրներին հսկայական քանակությամբ արդիական զենք վաճառելու համար: Բացի այդ, ԱՄՆ-ն այդ երկրներից յուրաքանչյուրի հետ կնքել է պաշտպանական պայմանագիր, այսպիսով, զգալի չափով մեծացրել իր ռազմական ներկայությունը, ամրապնդել իր վերահսկողությունը Պարսից ծոցում: Ինչը, թերեւս, Վաշինգտոնի բուն նպատակն էր, որին մեծապես դեմ է հանդես եկել Իրանը՝ ընդգծելով, որ Պարսից ծոցի անվտանգության հարցը պետք է լուծվի շրջանի երկրների համագործակցությամբ:

ԱՄՆ-ի «երկակի քաղաքականության» շրջանակներում տնտեսական սահմանափակումների ենթարկվեց Իրանը, գործի դրվեցին նաեւ նոր սահմանափակումներ, ինչպիսին դ'Ամաթոյի օրենքի կիրառումն է, որի համաձայն ոչ ամերիկյան այն ընկերությունները, որոնք Իրանի նավթի եւ գազի բնագավառներում ավելի քան 40 միլիոն դոլար ներդրում կկատարեն, կենթարկվեն այդ օրենքով նախատեսված պատժամիջոցների: Անշուշտ, գործադրված տնտեսական սահմանափակումներից վնասվել է Իրանի տնտեսությունը, կրճատվել են Իրանում կապիտալ ներդնողների թիվը: Այսուհանդերձ, կարելի է ասել, որ Վաշինգտոնի ձեռնարկած միջոցառումներն Իրանին միջազգային ասպարեզում մեկուսացնելու ուղղությամբ հաջողությամբ չպսակվեցին: Մյուս կողմից, հաշվի առնելով Պարսից ծոցի ավազանի երկրների միջեւ առկա առավելապես տարածքային տարաձայնությունները, որոնց թիվը անցնում է մեկ տասնյակի սահմաններից, եւ որ այդ երկրներին սպառնում է նաեւ ներքին անկայունության վտանգը, քանզի օր-օրի հզորանում են ընդդիմադիր խմբերն ու կազմակերպությունները, բացառված չէ, որ շրջանում կուտակված զենքի հսկայական պաշարները գործադրվեն միմյանց դեմ կամ ներքին բախումների ժամանակ՝ անկայունացնելով ողջ տարածաշրջանը: Ուստի Իրանի եւ Իրաքի բացակայությունը անվտանգության հարցերում ոչ միայն չի նպաստի դրա ապահովմանը, այլեւ ընդհակառակը: Բացի այդ, «երկակի սանձահարման» քաղաքականությունը չի կարող երկար շարունակվել նաեւ այն պատճառով, որ ՄԱԿ-ի կողմից Իրաքի նկատմամբ սահմանված տնտեսական էմբարգոն ոչ շատ հեռու ապագայում կվերացվի, եւ այնտեղ ակտիվ գործունեություն կծավալեն Ռուսաստանն ու Ֆրանսիան: Իսկ Իրանում ԱՄՆ-ի ընկերությունների տեղը տարբեր ոլորտներում զբաղեցնում են եվրոպական եւ Հարավարեւելյան Ասիայի ընկերությունները, փաստորեն, ԱՄՆ-ին զրկելով Իրանի 60 միլիոնանոց շուկայից, փաստ, որի հետ Վաշինգտոնը չի կարող հաշվի չնստել: Թերեւս, նման իրավիճակով են նաեւ պայմանավորված այսօր ԱՄՆ-ում Իրանի առնչությամբ ձեւավորված երկու հակադարձ տեսակետները, որոնք պաշտպանում են ԱՄՆ-ի քաղաքական եւ տնտեսական տարբեր շրջանակներ: ԱՄՆ-ի միջինարեւելյան ակադեմիական մասնագետների, տնտեսական ոլորտի ներկայացուցիչների, պետքարտուղարության պաշտոնյաների ու փորձագետների կարծիքով «երկակի սանձահարման» քաղաքականությունը ապարդյուն է եւ չի համապատասխանում երկրի շահերին՝ նշելով, որ եկել է այն պահը, երբ պետք է վերանայել հիշյալ քաղաքականությունը, Իրանի հետ սկսել կառուցողական երկխոսություն: Մինչդեռ Կոնգրեսը եւ հրեական շրջանակները կողմնակից են ոչ միայն «երկակի սանձահարման» քաղաքականության շարունակմանը, այլեւ պահանջում են է՛լ ավելի սեղմել Իրանի նկատմամբ գործադրվող քաղաքական եւ տնտեսական ճնշումների օղակը: Ահա թե ինչու Վաշինգտոնից Իրանի առնչությամբ արձանագրվում են հակասական ազդանշաններ, նկատվում են մակընթացություններ ու տեղատվություններ: Երեւույթներ, որոնք ավելի ակնհայտ են դառնում կարեւոր իրադարձությունների եւ տեղաշարժերի ժամանակ: Այսպես, օրինակ, 1996 թ. հոկտեմբերի 24-ին, այն է ԱՄՆ-ում նախագահական ընտրությունների շեմին, փոխպետքարտուղար, Միջին Արեւելքի բաժնի պատասխանատու Ռոբերտ Փելթրոն, որը ելույթ էր ունենում Դուբայում, դժգոհություն հայտնելով Իրան-ԱՄՆ փոխհարաբերություններում տիրող իրավիճակից, հայտարարեց, որ նախագահ Քլինթոնի վերընտրվելու դեպքում հնարավոր է երկու երկրների միջեւ երկխոսության սկիզբ դրվի: Ինչը, քաղաքական փորձագետները միանգամայն հավանական գնահատեցին, իսկ Թեհրանը այդ հայտարարության նկատմամբ ցուցաբերեց անվստահություն եւ զգուշավորություն:

Ինչպես նշվեց, այսօր էլ Իրանում իշխանության նոր հերթափոխին համընթաց Իրան-ԱՄՆ փոխհարաբերությունների հարցը կրկին օրախնդիր է դարձել: Օգոստոսի սկզբին Սպիտակ տան կողմից արված հայտարարությունն առ այն, որ Վաշինգտոնը չի առարկում Թուրքմենստան-Իրան-Թուրքիա-Եվրոպա գազատարի կառուցմանը, որակվեց որպես հարաբերությունները բնականոն դարձնելու ուղղությամբ դրական քայլ:

Միաժամանակ 222 կոնգրեսականներ, դիմելով ԱՄՆ կառավարությանը, պահանջել են ուժեղացնել Իրանի նկատմամբ ճնշումները: Այս խմբի խոսնակը մի հարցազրույցի ժամանակ նշել է, որ ովքեր (ԱՄՆ – է. Բ.) ցանկանում են Իրանում տեսնել ժողովրդավարական վարչակարգ, պետք է կապ հաստատեն ընդդիմադիր ուժերի, այդ թվում Ազգային ընդդիմության խորհրդի (Մոջահեդինե խալղ) հետ (BBC, 25 հուլիսի): Վերջինս վտարանդի կազմակերպություն է, որը ահաբեկչական գործողություններ է իրականացնում ոչ միայն Իրանի վարչակարգի, այլեւ ժամանակին Թեհրանում ամերիկյան դիվանագետների եւ ԱՄՆ շահերի դեմ: Թեեւ մեծ հավանականությամբ կոնգրեսականների այդ խմբի մեծամասնության տեղեկությունները Իրանի մասին խիստ սահմանափակ են, սակայն խմբի ղեկավարները անշուշտ տեղյակ են, որ «Մոջահեդինե խալղ» կազմակերպությունն Իրանում ապագա չունի: Ուստի նման հայտարարությունները Թեհրանին Վաշինգտոնի դեմ գրգռելու նպատակ են հետապնդում: Ի դեպ, Իրանում եւս կան ուժեր, որոնք կտրականապես դեմ են ԱՄՆ-ի հետ որեւէ կապ հաստատելուն, ինչպես օրինակ, ձախ եւ պահպանողական քաղաքական հոսանքները:

Թեեւ ելնելով Իրան-ԱՄՆ հարաբերությունների զգալի բարդ բնույթից, դժվար է դրանց ընթացքի մասին կանխատեսումներ անել, սակայն մի բան պարզ է, որ հասել է այս ոլորտում փոփոխություններ կատարելու պահը:

ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՋԱՆՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ճգնաժամ ռուս-իսրայելական հարաբերություններում

ԿԱՀԻՐԵ, 25 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իսրայելի եւ Ռուսաստանի հարաբերությունները ճգնաժամ են ապրում այն օգնության պատճառով, որն իբր Մոսկվան ցույց է տալիս Իրանին հեռահար հրթիռների մշակման բնագավառում: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, կիրակի երեկոյան այս պնդմամբ հանդես է եկել Իսրայելի հեռուստատեսությունը: Լրագրողական հետաքննության հեղինակները հայտնել են, որ անցյալ շաբաթ Իսրայելի վարչապետ Բենիամին Նաթանյահուն «խիստ ոճով ուղերձ» է հղել Մոսկվա, որը բողոք է բովանդակում Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ Ռուսաստանի համագործակցության որոշ կողմերի դեմ: Հեռուստատեսության տվյալներով, Նաթանյահուն նույն այդ թեմային է նվիրել նախարարների «փոքր» կաբինետի նիստը, որը սովորաբար լուծում է ազգային անվտանգության հարցեր: Այս նիստում իբր առաջարկվել է սառեցնել Ռուսաստանի հետ տնտեսական համագործակցության նախագծերը, որոնք, մասնավորապես, վերաբերում են Ռուսաստանի բնական գազն Իսրայել մատակարարելուն:

Չինաստանը Իրանին չի օգնի ատոմային ռեակտոր կառուցելու

ՊԵԿԻՆ, 25 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Չին պաշտոնյաները Իսրայելի վարչապետին հավաստիացրել են, թե Չինաստանը Իրանին չի օգնի միջուկային ռեակտոր կառուցելու գործում: Ըստ «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանի, Իսրայելի վարչապետ Նաթանյահուն հայտարարել է, թե այդ մասին Ճապոնիա կատարած իր պաշտոնական այցի ընթացքում Պեկինում կատարած կանգառում հավաստիացումներ է ստացել Չինաստանի իշխանություններից:

Երկրաշարժ Թուրքիայի արեւելքում

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանի սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայությունից «Նոյյան տապան» գործակալությանը հայտնեցին, որ օգոստոսի 25-ին, տեղական ժամանակով ժամը 06.47-ին, Թուրքիայում, Մակու քաղաքից (Իրան) 30 կմ արեւմուտք տեղի է ունեցել երկրաշարժ 5 բալ ուժգնությամբ:

Բուլղարիան դեռ չի հաղթահարել պարենային ճգնաժամը

Ընթացիկ ամռան կեսերին Բուլղարիայում անսպասելիորեն թանկացան սննդամթերքները, իսկ որոշ մթերքներ առհասարակ անհետացան վաճառասեղաններից: Երկրի իշխանությունների կարծիքով, ավանդական պատրաստակների, ձեթի եւ յոգուրտի (յուրահատուկ մածուն) անհետացումը կազմակերպված սպեկուլյանտների գործն է, որոնք պարենը թաքցնելով խաղում են գների հետ:

Բուլղարական «Պարի» թերթի հաղորդման համաձայն, սոցիալական լարվածությունը վերացնելու նպատակով կառավարությունը որոշում է ընդունել 3000 տոննա պանրի եւ 40 մլն ձվի անմաքս ներմուծման մասին: Բնակչությանը նաեւ 500 տոննա պանիր է հատկացվել պետական պաշարներից. 40 տոկոսով իջեցվել է խոզի մսի ներմուծման մաքսը: Մոտ ժամանակներս եվրոպական երկրներից մսի եւ մսամթերքների ներմուծումը կտրուկ կաճի, տեղեկացնում է «Ֆինանսովիե իզվեստիա» թերթը: Միեւնույն ժամանակ պատրաստվում է նոր օրենք, որով նախատեսվում է սպեկուլյացիայի դեմ 50 հազարից մինչեւ 10 միլիոն լեւ տուգանք, ունեցվածքի բռնագրավում եւ նույնիսկ մինչեւ երեք տարի ազատազրկում:

Երկրի գիտությունների ակադեմիայի որոշ փորձագետներ գտնում են, որ այդ միջոցառումներն ակնկալվող արդյունքը չեն տա, քանի դեռ առեւտրի համակարգը խստորեն չի վերահսկվում, պարենը կմնա վերավաճառողների ձեռքին: Այլոց կարծիքով, ամենակարեւորն այն է, որ երկրում լավ գործեն շուկայական մեխանիզմները:

Չնայած բարեփոխիչների ջանքերին, բնակչությունը դեռեւս չի զգացել շուկայի բարերար ազդեցությունը: Միջազգային արժութային հիմնադրամի եւ Համաշխարհային բանկի կողմից պահանջվող սղաճի ամսական 2 տոկոս մակարդակը չի պահպանվում: Արտադրության անկումը շարունակվում է: Պետական հատվածում աշխատատեղերի կրճատման հետեւանքով գործազուրկների թիվն աճել է, հասնելով 660 հազարի: Ութմիլիոնանոց երկրի համար դա շատ բարձր ցուցանիշ է:

Միաժամանակ դրական տեղաշարժեր են կատարվել մակրոտնտեսական ոլորտում: Արդեն մեկուկես ամիս է, ինչ Բուլղարիայի ֆինանսական համակարգն արժութային խորհրդի խիստ հսկողության տակ է: Երկրի կառավարության անդամներից բացի, խորհրդի մեջ մտնում են ԱՄՀ-ի եւ Համաշխարհային բանկի ներկայացուցիչներ: Կառավարության իրավասությունների մի մասը շուտով անցնելու է խորհրդին, բայց սկսված բարեփոխումներն արդեն որոշակի արդյունքներ են տալիս. ֆինանսական համակարգն առողջացել է, նկատվում է տնտեսության կայունացման միտում, աշխուժացել է տնտեսական գործունեությունը, աճել է միջազգային ֆինանսական հաստատությունների վստահությունը Բուլղարիայի հանդեպ, որտեղ արտասահմանյան ներդրումների հոսք է սկսվել:

Բուլղարիայի գիտությունների ակադեմիայի տնտեսագետները առանձնահատուկ կարեւորություն են տալիս լեւը գերմանական մարկին շաղկապելու որոշմանը: Դա պետք է դրական դեր խաղա սղաճի դեմ մղվող պայքարում, խթանի արտահանությունը: Իսկ օրենսդիրներին առաջարկվում է ջանքերը բեւեռել հարկային նորմատիվների տարբերակումների վրա: Երկրի իշխանությունները հույս ունեն, որ բնակչությունը բարեփոխումների առաջին արդյունքները կզգա արդեն եկող տարի, երբ ակնկալվում է արտադրության աճ: Իսկ հացահատիկի լավ բերքը կնպաստի պարենային ճգնաժամի հաղթահարմանը:

Պ. Լ.

Մշակույթ

Սորբոնում սովորելը պատիվ է եւ պատասխանատվություն

Եվրոպայում ուսանելը միշտ էլ հարգի է եղել հայ երիտասարդության շրջանում եւ հատկապես վերջերս զգալի հետաքրքրություն է նկատվում այդ ուղղությամբ ու կարելի է թեեւ ոչ մեծ, բայց որոշակի շարժում նկատել: Մեզանում աստիճանաբար սկսում է արմատավորվել այն համոզմունքը, որ, անխուսափելիորեն, կրթված ու պրոֆեսիոնալ մասնագետներն են որոշելու ազգի ապագան թե տնտեսությունում, թե քաղաքականությունում եւ կամ հումանիտար ասպարեզում: Եվրոպական հեղինակավոր համալսարաններում կրթվելն ու կատարելագործվելն, իհարկե, մեծ պատիվ է, բայցեւ մեծ պատասխանատվություն: Որոշիչ գործոնն, իհարկե, դրամն է՝ ուսումը վճարելու, կենցաղային եւ անձնական խնդիրների լուծման համար, առանց որի Եվրոպա մեկնելը երազանքից այն կողմ չի անցնի: Դրա առկայության դեպքում կարեւորագույն հաջորդ գործոնն է դառնում ուսանողի նպատակասլացությունն ու պատրաստակամությունը դիմանալու խիստ լարվածության եւ ծանրաբեռնվածության, օրական 7-8 ժամ աշխատելու գրադարաններում ու լաբորատորիաներում, եւ նրանք, ում համար Սորբոնն ու Օքսֆորդը մութ անտառ են, գնալով այնտեղ, հաճախ դժվարությամբ են հաղթահարում խոչընդոտները, եթե, իհարկե, հաղթահարում են: Հայաստանից Եվրոպա, մասնավորապես Ֆրանսիա մեկնող ուսանողների խնդիրներին, ուսման պրոցեսին եւ այլ հարցերի կպատասխանի մեր զրուցակիցը Սորբոնի համալսարանի ֆրանսիական գրականության ֆակուլտետի գերազանց շրջանավարտ, այժմ դոկտորանտ Արմինե Ազիզյանը:

– Արդեն 3 տարի սովորում եք Սորբոնի համալսարանում եւ ծանոթ եք ուսումնառության ֆրանսիական համակարգին, մասնավորապես հետհամալսարանական կրթությանը: Ինչ յուրահատկություններ կարող եք նշել:

– Նախ ասեմ, որ Հայաստանում բուհ ավարտած Սորբոնի դիմորդին ընդունվելու դեպքում հնարավորություն է տրվում շարունակելու ուսումը 4-րդ կուրսից՝ մետրիզից, որի ընթացքում պետք է գրել 100-120 էջանոց դիպլոմային աշխատանք: Բացի դիպլոմի պաշտպանությունից, պետք է հանձնել նաեւ 2 քննություն սեմինարներից եւ դասախոսություններից: Սեմինարները դասախոս-ուսանող ակտիվ երկխոսություն է, իսկ դասախոսությունները անց են կացվում հսկա ամֆիթատրոններում, ինչը, սակայն, բոլորովին չի սահմանափակում երկխոսությունը: Ինչ վերաբերում է ղեկավարվող թեմաներին, պաշտպանության են ենթակա միայն այն թեմաները, որոնք երբեւէ չեն ուսումնասիրվել: Դիպլոմային աշխատանքը պետք է հայտածի ուսանողի գրական կարողությունները, այսինքն բացի թեմայի տիրապետումից, մեծ նշանակություն ունի թեմայի վերաբերյալ ուսանողի անհատական խոսքը: Օրինակ Մոնտեսքիոն այն հեղինակն է, որն ուսումնասիրվել է բազմիցս: Երբ ես որոշեցի աշխատել նրա «Պարսկական նամակների» վրա, դասախոսս ասաց, որ նման աշխատանք արդեն կատարվել է, եւ խորհուրդ տվեց ուսումնասիրել հեղինակի անձնական նամակագրությունը:

Մետրիզից հետո սկսվում է խորացված ուսումնասիրությունների փուլը, որը համապատասխանում է մեր կրթական համակարգի ասպիրանտուրային: Այս փուլը, որը տեւում է մինչեւ 2 տարի, մասնակցության թույլտվություն ստանալու համար անհրաժեշտ է մետրիզն ավարտել բարձր գնահատականներով, քանի որ այստեղ պահանջները անհամեմատ մեծանում են: Ի դեպ, այս փուլն ավարտողներն անպայման պետք է շարունակեն կատարելագործվել դոկտորանտուրայում, քանի որ ասպիրանտուրա կոչվածն ինքնին որեւէ արժեք չի ներկայացնում, եթե ուսումն ընդհատվում է:

– Հայաստանում բարձրագույն կրթություն ստացած անձը Սորբոնում ուսումը շարունակելու համար ի՞նչ փաստաթղթեր պետք է ներկայացնի:

– Հուլիսին Սորբոնի ընդունելության հանձնաժողովին պետք է ներկայացվի բարձրագույն կրթության դիպլոմն ու ներդիրը: 2 շաբաթվա ընթացքում հանձնաժողովը որոշում է, թե արդյո՞ք տվյալ անձն ի վիճակի է սովորելու համալսարանում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերը դիմորդին ընդունելու համար չեն բավարարում, հրավիրվում է հարցազրույց: Սովորաբար ընդունվելիս դիմորդները մեծ դժվարությունների չեն հանդիպում, դրանք հետո են ի հայտ գալիս ուսման ընթացքում:

– Ինչպիսի՞ն է վերաբերմունքը արտասահմանցի ուսանողների նկատմամբ:

– Նախ ասեմ, որ մասնավորապես Սորբոնում արտասահմանցի ուսանողների առաջ դրված են նույն պահանջները, ինչ որ ֆրանսիացի ուսանողների: Ինչ խոսք, արտասահմանցիների նկատմամբ վերաբերմունքը փոքր-ինչ ջերմ է, բայց բոլորովին ոչ մեղմ:

– Իսկ արտասահմանցի ուսանողներն աշխատելու իրավունք ունե՞ն:

Սորբոնի համալսարանի հրապարակում

– Այո, այդ իրավունքը նրանք ունեն, սակայն միայն ժամավճարով, բայց, կարծում եմ, հայ ընթերցողը լավատեղյակ է Եվրոպայում, մասնավորապես Ֆրանսիայում տիրող գործազրկության մասին: Բացի այդ, դոկտորական թեզի վրա աշխատելիս մտավոր լարվածությունն այնքան մեծ է, որ գործնականորեն անհնար է զուգակցել ուսումն ու աշխատանքը: Այդքան էլ դյուրին չէ օրվա ընթացքում 5-6 ժամ անցկացնել Ազգային եւ այլ գրադարաններում: Պատահական չէ, որ ֆրանսիական կառավարությունն իր դոկտորանտներին ֆինանսավորում է աշխատավարձին համարժեք թոշակով:

– Ուսումը շարունակելու ի՞նչ հեռանկարներ ունեք:

– Քանի որ Մոնտեսքիոյի անձնական նամակագրության իմ կատարած ուսումնասիրությունը նորություն էր անգամ ֆրանսիական գրական կրիտիկայում, ուստի ղեկավարս առաջարկեց ծավալել եւ դարձնել դոկտորական թեզ: Այս աշխատանքը կտեւի 3-4 տարի: Ինչ խոսք, անչափ հաճելի է դոկտորական թեզի վրա աշխատելու առաջարկ ստանալը, բայց գերազանց առաջադիմությունը եւ գրական պոտենցիալ կարողությունները բավարար չեն որակյալ դոկտորական աշխատանք կատարելու համար: Ուսումը շարունակելու կարեւորագույն պայմանը դարձել է ֆինանսական անհրաժեշտ օժանդակությունը: Օգտվելով առիթից ուզում եմ երախտիքս հայտնել «Գալուստ Գյուլբենկյան» եւ «Ալեք Մանուկյան» ֆոնդերին, որոնց օժանդակությունն այս տարիների ընթացքում ինձ համար անգնահատելի էր:

– Այդպիսի արդյունքների հասնելուց հետո մի՞թե ֆինանսական օժանդակություն չեք գտնի մեր կառավարության կողմից:

– Քաջ հայտնի է, որ ՀՀ կառավարությունը դժվարանում է ֆինանսավորել անգամ նմանատիպ արդյունքների հասած ուսանողների ուսումը, չնայած ֆրանսիական գրականությունը բնօրինակով դասավանդող մասնագետների կարիք Հայաստանը շատ ունի: Հանդիպեցի Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանության մշակութային կցորդին Ժիրայր Պետրոսյանին, որը քաջալերելով իմ արդյունքները, միաժամանակ նշեց, որ հումանիտար ուսուցումը գրեթե չի ֆինանսավորվում:

Այդուհանդերձ, կարծում եմ, որ ինձ կհաջողվի հաղթահարել ֆինանսական խոչընդոտները եւ հասնել վերջնափուլին:

– Սորբոնի նկատմամբ ինչպիսի՞ հետաքրքրություն է նկատվում սփյուռքում եւ քանի՞ ուսանող կա Հայաստանից:

– Սփյուռքահայ ուսանողները բավականին մեծաքանակ են, մոտ 30-40, հիմնականում Լիբանանից, Կանադայից եւ այլն: Հայաստանից 5-6 ուսանող կա: Սորբոնի ուսանողներն ապրում են ուսանողական Սիտեում (ավան), որը բաղկացած է տարբեր երկրների տներից, օրինակ, հունական տուն, կանադական տուն եւ այլն: Ըստ գոյություն ունեցող օրենքի, տվյալ երկիրը ներկայացնող տանն այդ ազգի ուսանողները պետք է կազմեն ընդհանուր թվի 50 տոկոսը, մյուսները այլազգիներ են: Հայ ուսանողներն ապրում են Հայկական տանը: Հայկական տունը, որը 20-ական թվականներին գնվել է Պողոս Նուբարի կողմից հենց այդ նպատակով, տիպիկ հայկական ճարտարապետական ոճի կառույց է, որտեղ մեր ազգային կենցաղը պահպանված է: Տան տարածքում հաճախ են կազմակերպվում միջոցառումներ: Ի դեպ, վերջերս Հայկական տունը վերանորոգվեց եւ բարելավվեցին պայմանները:

– Կապեր հաստատե՞լ եք ֆրանսահայության հետ:

– Իհարկե, եւ բավականին ամուր, մասնավորապես հայալեզու մամուլի, հայկական եկեղեցու, գաղութի մշակութային եւ կրթական կենտրոնների հետ: Սա ինձ օգնում է ավելի մոտիկից ճանաչելու սփյուռքի կյանքը եւ, լինելով Փարիզում «Գիտություն եւ տեխնիկա» ամսագրի թղթակիցը, աշխատանքովս ինչ-որ չափով օժանդակելու հայրենիք-սփյուռք կապին: Իմ առաջնային նպատակներից է նաեւ Ֆրանսիայի ուսանողներին հնարավորին չափով հայկական մշակույթը ներկայացնելը:

Հարցազրույցը վարեց
ԱՐՍԵՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆԸ

ՀՈԲԵԼՅԱՆ

Ֆրունզե Դովլաթյանի 70-ամյակը նշվում է միջազգայնորեն

Վիբորգը փոքրիկ միջնադարյան քաղաք է ռուս-ֆիննական սահմանագծին՝ գեղեցիկ ծովախորշերով, նեղլիկ փողոցներով: Իր հիմնադրումից՝ այսինքն XII դ-ից ի վեր հաջորդաբար անցել է շվեդներին, ֆիններին, ռուսներին, եւ վերջապես արդեն 5 տարի է, ինչ նա ենթարկվում է ռուս կինեմատոգրաֆիստների եւ կինոսերների «գրոհներին», որոնք հենց այս քաղաքն էին ընտրել համառուսաստանյան կինոփառատոն անցկացնելու համար:

Այլեւս զարմանք չի հարուցում այն փաստը, որ ռուս մշակույթի գործիչները կարող են համախմբվել առանց հայ, վրացի, ուկրաինացի գործընկերների, որ նախկին ԽՍՀՄ-ի հանրապետությունները իրար նայում են ձայնամեկուսիչ ապակեպատ դռների միջով: Սակայն զարմանալի եւ ուրախալի էր այն, որ այս տարի «Պատուհան դեպի Եվրոպա» խորագրով անցկացվող փառատոնը հյուրընկալեց Հայաստանի արժանավոր զավակ Ֆրունզե Դովլաթյանին՝ վարպետի 70-ամյակը հատուկ նշելու նպատակով: Ներկա պահին (ռուս-հայկական համագործակցության պայմանագրի ստորագրման նախօրեին), երբ, ինչպես ասում են, «խառնվել են իրար երկինք ու երկիր», պետք է նշել այս քայլի մշակութաքաղաքական նշանակությունը: Հուզիչ էր այն իրողությունը, որ Ռոլան Բիկովը խիստ զբաղվածության պայմաններում ուղղակի մեկ օրով թռել էր Վիբորգ՝ կատարելու հոբելյանական երեկոյի բացումը:

Ֆրունզե Դովլաթյանին եւ ռեժիսոր Ռոստոցկուն շնորհվեց հատուկ մրցանակ համաշխարհային կինոյում իրենց անմոռաց դերի համար: «Սա իմ ստացած բոլոր մրցանակներից ամենահուզիչն էր, քանի որ այդքան բարձր գնահատական տրվեց իմ համեստ աշխատանքին», ասաց Ֆրունզե Դովլաթյանը:

Հավանաբար ավելի ուշ սերունդները կասեն՝ 60-ականներին նրանք ստեղծեցին մի շարք արժեքներ, իսկ 90-ականներին հասկացան, թե ինչ են ստեղծել:

Օգտվելով առիթից՝ մեկ հարց ուղղեցինք պրն Դովլաթյանին ռուսական կինոյի արդի վիճակի վերաբերյալ: Պատկերը նկարահանված ֆիլմերի քանակի առումով թերեւս տարբեր է, ասաց նա, բայց որակային առումով գրեթե նույնը: Արժեքային կինոն մեր ժամանակներում հովանավորներ չի գտնում:

ԻՌԵՆ ՇԱԲՈՅԱՆ

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ

Հին ու նոր կարկաչներ

«Արամե» հրատարակչությունը լույս է ընծայել Սամվել Խաչիկյանի «Կարկաչներ» խորագրով բանաստեղծությունների ժողովածուն: Ինչպես նշվում է գրքի նախաբանում՝ հեղինակը մասնագիտությամբ ինժեներ է: Սակայն շատերի նման սիրում է ստեղծագործել: Գողտրիկ ժողովածուում Սամվել Խաչիկյանի բանաստեղծություններն ու կատակները համեմված են անպաճույճ քնարականությամբ, բնապատկերների արտացոլման գեղեցկությամբ, մեղմ ու բարի հումորով:

Ուշագրավ է, որ գրքի գեղարվեստական ձեւավորումը պատկանում է ճանաչված ծաղրանկարիչ Գեորգի Յարալյանին, որը յուրաքանչյուր քերթվածքի համար գտել է նկարչական ձեւավորման յուրովի եւ պատկերավոր արտահայտում:

Հ. Ա.

ԹԱՏՐՈՆ

Մոսկվայի դերասանների նվերը Հայաստանի երեխաներին

Երեւանի Հակոբ Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի պետական թատրոնի վաղուց լռած դահլիճը կրկին աշխույժով լցվեց: Մայրաքաղաքի հարյուրավոր փոքրիկ թատերասերներն ու նրանց ծնողներն այստեղ ականատես եղան թատերական արվեստի իսկական մի տոնախմբության: Ռուսաստանի Դաշնության ժողովրդական արտիստ Ալեքսանդր Աբդուլովի ղեկավարած թատերախումբը Հայաստանի հանդիսականներին ներկայացրեց «Բրեմենյան երաժիշտներ» հանրահայտ ստեղծագործությունը: Ներկայացման անցկացումը նախաձեռնել էին Մոսկվայի եւ Երեւանի քաղաքապետարանները «Մոսկվայի երեխաները՝ Անդրկովկասի երեխաներին» բարեգործական ակցիայի շրջանակներում:

Ալեքսանդր Աբդուլովի նորաստեղծ թատերախումբը համալրված է Մոսկվայի լավագույն թատրոնների դերասաններով: Թատերախումբը հաջողությամբ ելույթներ է ունեցել ինչպես Ռուսաստանի Դաշնությունում, այնպես էլ արտասահմանյան մի շարք երկրներում: Թատրոնի տարեգրության մեջ կմնա Իսրայելում ունեցած ելույթը, որը դիտեցին հազարավոր հանդիսականներ եւ իրենց գոհունակությունն ու շնորհակալությունն արտահայտեցին ջերմ ծափահարություններով ու հիացական բացականչություններով: Թատերախումբը Երեւան է ժամանել բարեգործական առաքելությամբ: Մեկ տարուց ավելի ստեղծագործական խմբի անդամները իրենց ելույթների համար չեն վարձատրվում: Նրանք իրենց ստեղծագործական արարումը նվիրում են Հայաստանի երեխաներին, որոնց մուտքը թատրոն անվճար էր:

Մեծահասակներին վաճառված տոմսերի արժեքը փոխանցվելու է Հայաստանի որբեւ մանկատանը: Մոսկվայի արտիստների այցելությունը Հայաստան կազմակերպել է Մոսկվայի քաղաքապետ Յուրի Լուժկովը՝ նրանց տրամադրելով ինքնաթիռ՝ մեկնումի եւ վերադարձի համար: Մոսկվայի եւ Երեւանի քաղաքապետարանների նախաձեռնած մշակութային միջոցառումը նվիրված է Ռուսաստանի Դաշնության մայրաքաղաքի հիմնադրման 850-ամյակին:

Ներկայացումից առաջ ելույթ ունեցավ թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Ալեքսանդր Աբդուլովը, որը շնորհակալություն հայտնեց ջերմ ընդունելության, երեւանյան բեմում ելույթ ունենալու հաճելի պատեհության համար:

Այնուհետեւ բեմահարթակը տրամադրվեց գունագեղ տարազներով դերասաններին: Դրանք հանրահայտ գործող անձանց՝ էշի, աքլորի, կատվի, հիմար արքայի եւ ուրիշների կերպարներն անձնավորողներն էին, որոնց կատարողական վարպետությունը հիացմունք ու գոհունակություն էր պարգեւում լեփ-լեցուն դահլիճին: Հանդիսատեսն արձագանքում էր բեմում ծավալվող իրադարձություններին, դերասան-հանդիսական կապը զգացվում էր ամբողջ ներկայացման ընթացքում, որն անշուշտ բեմադրության հաջողության գրավականներից էր:

«Բրեմենյան երաժիշտներ» երաժշտական ներկայացման (մյուզիքլ) բեմադրող ռեժիսորը Պյոտր Շտեյնն, պարուսույցը՝ Սվետլանա Վոսկրեսենսկայան, նկարիչները՝ Մարինա Սոկոլովան եւ Հովսեփ Սողոմոնյանը: «Բրեմենյան երաժիշտներ» ստեղծագործությունը երեւանյան բեմում ներկայացվեց մի քանի անգամ:

ՀՐԱՉՅԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ԱԶԳ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՇԱԽՄԱՏ

Հայաստանի առաջնությունը ավարտվեց

Առջեւում նոր փորձություններ են

ՀՐԱՅՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

Շախմատի Հայաստանի առաջնության վերջին տասնմեկերորդ տուրում լարվածությունը հասավ գագաթնակետին եւ գուցե դա էր պատճառը, որ դահլիճը լեփ-լեցուն էր հանդիսատեսներով՝ ականատես լինելու գեղեցիկ մրցավեճի, որոնցով այդքան հագեցած էր առաջնությունը ավարտին։ Հիշեցնենք, որ վերջին տուրից առաջ աղյուսակը գլխավորում էր գրոսմայստեր Վլադիմիր Հակոբյանը, որն ուներ 7.5 միավոր եւ նրանից կես նիշով ետ էին մնում մոտակա մրցակիցները գրոսմայստերներ Սմբատ Լպուտյանը եւ Արտաշես Մինասյանը։

Պարտիաների ընթացքում հետաքրքրությունը կտրուկ աճեց, երբ ընդամենը 7 քայլ կատարելով Հակոբյանը խաղաղ դաշն կնքեց միջազգային վարպետ Վիգեն Միրումյանի հետ եւ տեղափոխվեց դահլիճ։ Ի դեպ, նշենք, որ անցյալ առաջնության ամենավճռական պահին վերջին տուրում ճակատագրի հեգնանքով ետ հանդիպել էին Հակոբյանը եւ Միրումյանը։ Այն ժամանակ Վիգենը առաջատար էր եւ նրան կես միավոր էր բաժանում չեմպիոնական բարձունքից, սակայն բեժ պայքարում Հակոբյանը կարողացավ հաղթել կես միավորով առաջ անցնել եւ դառնալ չեմպիոն։

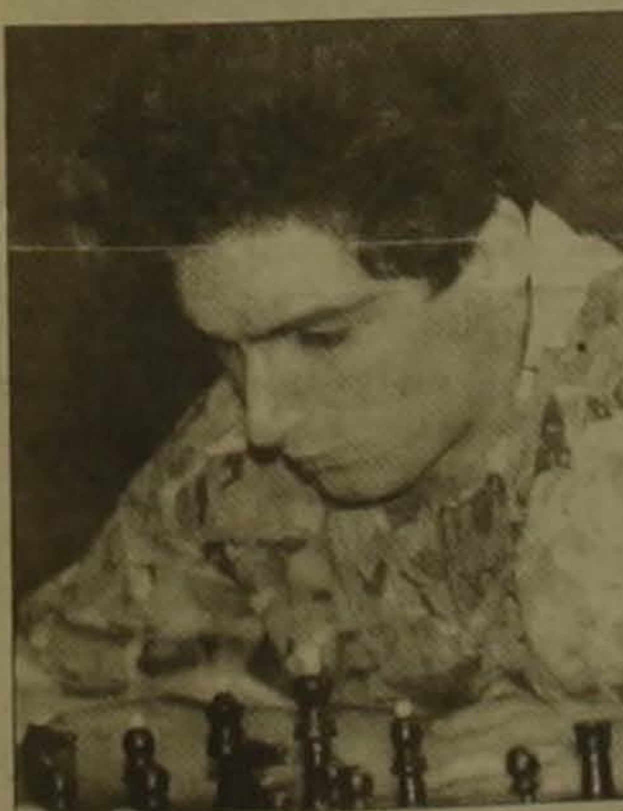

Չեմպիոնը դեռ մտածում է

Հակոբյանի խաղաղ արդյունքը թույլ տվեց մրցակիցներին փորձել միավորներով հավասարվել նրան եւ, ինչու չէ, հավակնել նաեւ հաղթողի կոչման։ Առաջ անցնելով նշենք, որ նրանցից ոչ մեկին դա չհաջողվեց։

Գրոսմայստեր Արշակ Պետրոսյանի հետ մրցելիս Արտաշես Մինասյանը ընտրեց հին հնդկական պաշտպանության բարդ տարբերակներից մեկը, որը պահանջում է ճշգրտություն եւ բազմաթիվ երկար հաշվարկներ։ Անշուշտ, դա Մինասյանի լավագույն պարտիան չէր եւ նա կրեց ցավալի պարտություն ու ստիպված եղավ բավարարվել 3-րդ մրցանակով։

Իսկ ահա գրոսմայստեր Սմբատ Լպուտյանը սպիտակներով խաղացող միջազգային վարպետ Լեւոն Արոնյանից, դեռ երկար ժամանակ փորձում էր խլել իր առավելությունը անընդհատ վերադասավորելով բազմաթիվ եւ երկու նավակների դիրքերը, որոնք ճնշում էին վարպետի արքայական թեւի վրա։ Սակայն 15-ամյա Արոնյանը պաշտպանվում էր ճշգրտորեն եւ գրոսմայստերը ստիպված էր համաձայնելու ոչ-ոքիի, ինչի հետեւանքով էլ չեմպիոնից ետ մնաց կես միավորով եւ զբաղեցրեց երկրորդ տեղը։

Մրցաշարի վերջնամասը վերելքով անցկացրած Մելիքսեթ Խաչիյանը հերթական հաղթանակը տարավ այս անգամ միջազգային վարպետ Աշոտ Նադանյանի նկատմամբ։ Հարկ է նշել, որ պարտիան բավականին գեղեցիկ ստացվեց եւ ինչպես պարզվեց հետագայում հատուկ հանձնաժողովի կողմից ճանաչվեց առաջնության լավագույն պարտիան ու արժանացավ մրցանակի։

Գրոսմայստեր Աշոտ Անաստասյանը հաղթեց միջազգային վարպետ Նորայր Քալանթարյանին։ Խաղաղ ելք ունեցավ միջազգային վարպետներ Արա Մինասյանի եւ Կարեն Ասրյանի հանդիպումը։

Եվ այսպես երկրորդ տարին անընդմեջ Հայաստանի չեմպիոնի կոչմանն արժանացավ երեւանցի 26-ամյա գրոսմայստեր Վլադիմիր Հակոբյանը, որը 11 հնարավորից վաստակելով 8 միավոր միակն էր մրցաշարում, որ չճաշակեց պարտության դառնությունը։

Ամփոփիչ աղյուսակ

	Խ	Մ
1. Վլադիմիր Հակոբյան	11	8
2. Սմբատ Լպուտյան	11	7,5
3. Արտաշես Մինասյան	11	7
4. Աշոտ Անաստասյան	11	6.5
5. Մելիքսեթ Խաչիյան	11	6
6. Կարեն Ասրյան (գործակիցը՝ 31,25)	11	5,5
7. Լեւոն Արոնյան (28,0)	11	5,5
8. Վիգեն Միրումյան	11	5
9. Արշակ Պետրոսյան	11	4,5
10. Արա Մինասյան (19,75)	11	4
11. Աշոտ Նադանյան (18,5)	11	4
12. Նորայր Քալանթարյան	11	2,5

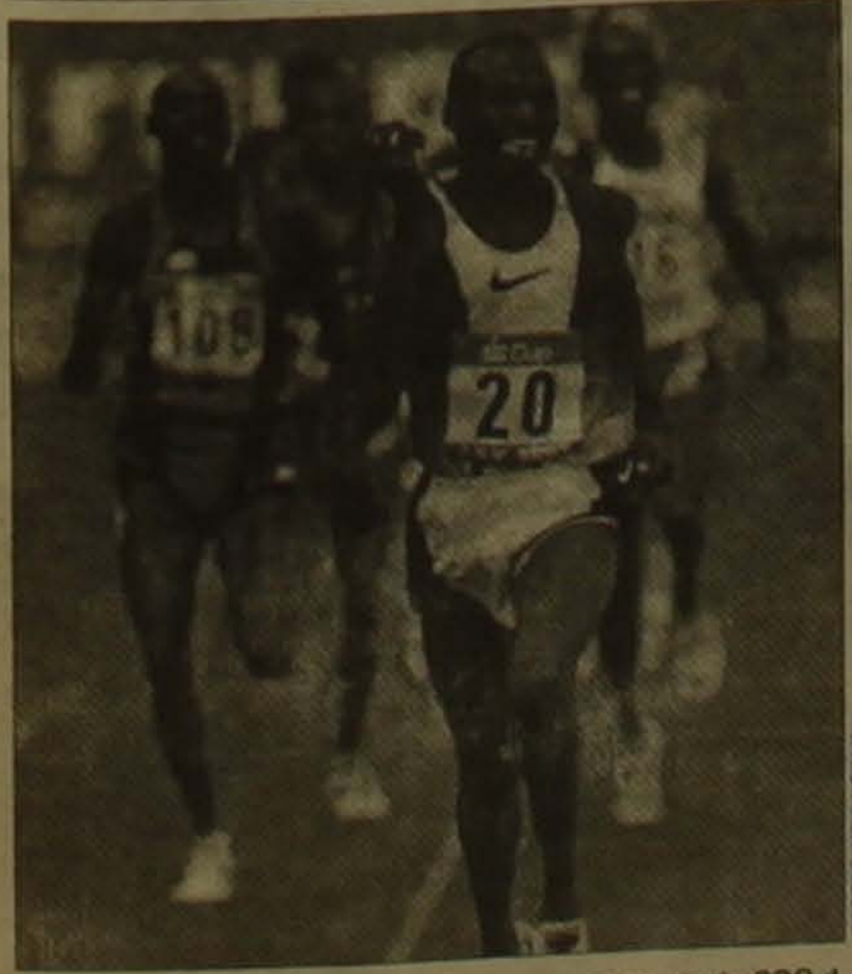

Անգլիացի Սեբաստիան Կոեի համաշխարհային նվաճումը 800 մ մրցավազքում պահպանվեց 16 տարի եւ անցնող ամսվա ընթացքում 2 անգամ թարմացվեց դանիացի Ուիլսոն Քիփքեթերի կողմից։ Վերջին անգամ կիրակի օրը Քյոլնում 1 րոպե 41.11 վայրկյան

3000 մետր արգելավազքում համաշխարհային նոր նվաճում սահմանեց քենիացի Բեռնար Բարմասային 7 րոպե 55.72 վայրկյան

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Շիրակի» առաջին հաղթանակը

Կայացավ ֆուտբոլի Հայաստանի առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարի հինգերորդ տուրը։ Այն նշանավորվեց գյումրեցի ֆուտբոլիստների առաջին հաղթանակով, այն էլ՝ արտագնա խաղում։ «Շիրակի» ֆուտբոլիստները մայրաքաղաքի «Էրեբունի» մարզադաշտում երեք անգամ ստիպեցին դաշտի տերերին՝ «Էրեբունի» ՀՄՄ-ի խաղացողներին, հանդիպումը վերսկսել դաշտի կենտրոնից, իսկ իրենք այդպես էլ չմասնակցեցին նման ծանր արարողությանը։ Մրցամարտի հաշիվը 9-րդ րոպեին բացեց Արթուր Պետրոսյանը եւ միայն խաղավերջում Վարդան Բիչախչյանին հաջողվեց եւս երկու անգամ (78 եւ 79-րդ րոպեներին) գրավել հակառակորդի դարպասը։ Ի դեպ, Բիչախչյանը խփած գոլերից ընդամենը 3 րոպե առաջ էր դուրս եկել փոխարինման։

Այս տուրում հաղթեց նաեւ հանրապետության չեմպիոն «Փյունիկը», որը Արտաշատում 3-1 հաշվով պարտության մատնեց տեղի «Դվինին»։

Արարատի «Ցեմենտը» Վանաձորում վաստակեց շատ կարեւոր երեք միավոր՝ շնորհիվ Տիգրան Հովհաննիսյանի առաջին խաղակեսում խփած գոլի։

Ֆուտբոլասերները առանձնակի անհամբերությամբ էին սպասում «Արարատ»-«Կոտայք» հանդիպմանը։ Եվ ոչ միայն նրա համար, որ այս թիմերը տարիներ առաջ հայկական ֆուտբոլի դրոշակակիրն էին համամիութենական մրցասպարեզում։ Ինչպես գիտենք, երեւանցիները հինգշաբթի օրը Գավաթակիրների գավաթի խաղարկության որակավորման փուլի պատասխան հանդիպումն են անցկացնելու Բաքվի «Դինամոյի» հետ Երեւանում։ Հայտնենք, որ, ըստ ՈւԵՖԱ-ից ստացած տեղեկության, դինամոյականներին առաջին խաղում տեխնիկական պարտություն է գրանցվել 0-3 հաշվով՝ չհայտավորված ֆուտբոլիստ խաղադաշտ դուրս բերելու համար։ Բաքվում «Դինամոն» հաղթել էր 4-2 հաշվով։ Իսկ այս միջադեպից հետո երեւանցիները պայքարը շարունակելու փայլուն հնարավորություն ստացան եւ հուսանք, որ կօգտագործեն այն։

Ավելացնենք, որ «Արարատի» ավագ մարզիչ Արկադի Անդրեասյանը խանդավառվել է այս լուրից, բայց խոստացել, թե իր սաները, այնուամենայնիվ, հարազատ խաղադաշտում 2-0 հաշվով հատուցման կհասնեն վրաց ֆուտբոլիստների նկատմամբ։

Ինչ վերաբերում է «Կոտայքի» հետ հանդիպմանը, ապա այն ավարտվեց 1-1 հաշվով։

Երեկ Աբովյանում հանդիպեցին «Երեւանը» եւ «Ղարաբաղը»։

«Էրեբունի» ՀՄՄ-«Շիրակ»՝ 0-3 (0-1)
24 օգոստոսի. Երեւան. «Էրեբունի» մարզադաշտ

Մրցավար՝ Սլավա Ղազարյան (Երեւան)
0-1՝ Արթուր Պետրոսյան (9՛)
0-2՝ Վարդան Բիչախչյան (78՛)
0-3՝ Վարդան Բիչախչյան (79՛)

«Դվին»-«Փյունիկ»՝ 1-3 (1-2)
24 օգոստոսի. Արտաշատ. քաղաքային մարզադաշտ

Մրցավար՝ Պողոս Բալյան (Երեւան)։
0-1՝ Արսեն Ավետիսյան (16՛)
0-2՝ Վարազդատ Ավետիսյան (24՛)
1-2՝ Ռոմեո Ջենեբյան (29՛)
1-3՝ Արամ Հակոբյան (67՛)

«Լոռի»-«Ցեմենտ»՝ 0-1 (0-1)
24 օգոստոսի. Վանաձոր. «Լոռի» մարզադաշտ

Մրցավար՝ Արարատ Ճաղարյան (Երեւան)
0-1՝ Տիգրան Հովհաննիսյան

«Արարատ»-«Կոտայք»՝ 1-1 (1-0)
24 օգոստոսի. Երեւան. «Նաիրի» մարզադաշտ

Մրցավար՝ Անդրանիկ Բոնջուկյան (Վանաձոր)
1-0՝ Արթուր Մինասյան (10՛)
1-1՝ Հայկ Հարությունյան (50՛)

Մրցաշարային աղյուսակը 5-րդ տուրից հետո

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. «Փյունիկ»	5	3	2	0	10-3	11
2. «Ցեմենտ»	5	3	1	1	8-5	10
3. «Երեւան»	3	2	1	0	8-1	7
4. «Շիրակ»	5	1	4	0	4-1	7
5. «Արարատ»	3	1	2	0	4-2	5
6. «Կոտայք»	4	1	2	1	11-8	5
7. «Էրեբ.» ՀՄՄ	5	1	2	2	6-8	5
8. «Ղարաբաղ»	3	1	1	1	2-3	4
9. «Դվին»	4	0	1	3	4-13	1
10. «Լոռի»	5	0	0	5	2-15	0

ԼՈՒՐԵՐ

Արմեն Մարտիրոսյանը երրորդն էր Իտալիայում

Օգոստոսի 21-ին Իտալիայի Վերոնա քաղաքում անցկացված թեթեւ ատլետիկայի մեծ մրցանակի խաղարկության, որին մասնակցեցին աշխարհի լավագույն մարզիկները, եռացատկի հատվածում հայաստանցի Արմեն Մարտիրոսյանը ցույց տալով 16 մ 70 սմ արդյունք, գրավեց երրորդ տեղը։ Այս մասին տեղեկացրեցին սպորտվարչության լրատվական ծառայությունից։

Հայկական զույգը հանդես կգա Մոսկվայում

Սպորտվարչության լրատվական ծառայությունից հայտնեցին, որ սեպտեմբերի 13-ին Մոսկվայում կայանալիք մարզական պարերի լատինաամերիկյան պարեր մրցաձեւի աշխարհի առաջնությանը կմասնակցեն Հայաստանի հավաքականի անդամներ Գարեգին Գամազյանը եւ Աննա Մովսիսյանը։ Հայկական զույգը մարզում է Գեւորգ Մարկոսյանը։

Սեւիլիայում այժմ անդորր է

Իսպանական Մավրիտանիայի մայրաքաղաք Սեւիլիայում վերջնագիծը հատեց ջրային մարզաձեւերի Եվրոպայի առաջնությունը։

Ստուգատեսի վերջնամասում իր ուժերի նկատմամբ վստահություն ձեռք բերեց ռուսաստանցի Նատալյա Մեշչերյակովան։ 50 մ ազատ լողաոճում նա վստահորեն գերազանցեց գերմանուհի Սանդրա Ֆոլկերին, որն արդեն ուներ այս առաջնության ոսկե մեդալ։

200 մ բատերֆլայով լողածի կանանց մրցումներում անակնկալ մատուցեց իտալուհի Մարիա Պիլայեսը, որը ոսկին խլեց հաղթողի հավակնորդ հոլանդուհի Միշել դե Բրյունից։

4x100 մետր տղամարդկանց փոխանցումալողում իրեն հավասարը չունեցավ ռուսական քառյակը (Ալեքսանդր Պոպով, որը 4-րդ մեդալը նվաճեց Եվրոպայում, Վլադիմիր Սելկով, Անդրեյ Կոռնեեւ, Ստանիսլավ Կուլիկով)։

200 մետր թիկնալողում հաղթանակ տոնեցին գերմանուհիները։ Իսկ նույն մրցատարածության համակարգ լողում բոլորից արագն էր Մարսել Բոուդան Հոլանդիայից։

«ՄՈՆԹԵ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ»

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ ԱՐՏՈՆԱԳՐՎԱԾ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ (արտոնագիր թիվ 142) ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է 1997-98 ՈՒՍՏԱՐՎԱ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳԾՈՎ

- Իրավագիտություն
- Դատական փորձագիտություն
- Հաշվապահական հաշվառում եւ աուդիտ
- Ժուռնալիստիկա
- Օտար լեզու (անգլերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն)

Ուսման տեւողությունը 4-5 տարի:
Ուսման վարձը 250-300 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ, որը կարելի է մուծել մաս-մաս:

Երկկողմանի ծնողազուրկ եւ զոհված ազատամարտիկների երեխաների համար սահմանված է զեղչ՝ 50 տոկոսի չափով: Միջնակարգ դպրոցը գերազանց գնահատականներով ավարտածները եւ զոհված ազատամարտիկների երեխաները համալսարան կընդունվեն հարցազրույցով:

Սկսած 2-րդ կուրսից, համալսարանի լավագույն ուսանողներին կտրվի Մոնթե Մելքոնյանի անվան կրթաթոշակ:

Համալսարանում կդասավանդեն գիտական աստիճան եւ աշխատանքային մեծ փորձ ունեցող բարձրակարգ մասնագետներ:

Դիմումներն ընդունվում են հուլիսի 16-ից օգոստոսի 30-ը, ամեն օր, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից, ժամը 9-15-ը:

Հասցեն՝ Տիգրան Մեծի 26ա, Խանջյանի անվան թիվ 53 դպրոցի I հարկ (դեղհանրախանութի մերձակայքում)
Հեռ. 58-24-14, ժամը 9.00-15.00

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:
Զանգահարել՝ 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

սեփական երկհարկանի շենքի 2-րդ հարկը բաղկացած երեք սենյակից: Երկու կողմից սեփական հողատարածք 300 քառ. մետր ընդհանուր մակերեսով: Երկու ավտոտնակ, մուտքը առանձին: Հասցեն Զրաշատ 68 (ԳԱ հետեւի մասում):

Հեռախոս 52-54-39:

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 5-րդ հարկում, 70/50 քմ, ավտոտնակով: Հրաչյա Քոչար 23 (նախկին Չեխի խանութի մոտ):

Հեռախոս՝ 22-42-68

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 15-Ը ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ՆՈՐ ՎԵՐՋՆԱԺԱՄԿԵՏ
ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ ԿՈՉՈՒՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանը կրկին դիմումներ է ընդունում մագիստրոսի աստիճան շնորհող համեմատական եւ միջազգային առեւտրային իրավունքի երկամյա ծրագրի համար: Լիցենզավորված ոչ պետական բուհերի շրջանավարտները կարող են դիմել պայմանականորեն. պայմանները ձեռք բերելու համար խնդրվում է դիմել ՀԱՀ-ի ընդունելության գրասենյակ:

Ծրագիրը համեմատական սկզբունքով կուսումնասիրի եվրոպական քաղաքացիական իրավունքի եւ անգլո-ամերիկյան իրավունքի համակարգերի իրավական ավանդույթները եւ կունենա երկու ուղղվածություն: Համեմատական սահմանադրական իրավունքի առարկաները կընդգրկեն սահմանադրականության, իրավական կանոնակարգման, օրենսդրական նախագծման, հասարակության եւ անհատի իրավունքների հիմնահարցերը, ինչպես նաեւ միջազգային համաձայնագրերին եւ պայմանագրերին վերաբերող խնդիրների ուսումնասիրությունը: Միջազգային գործարարության իրավունքի շրջանակներում կուսումնասիրվեն շուկայական տնտեսության, միջազգային հանրային իրավունքի եւ միջազգային գործարքների հիմնական դրույթները, պայմանագրային հարաբերությունները, միջազգային ապրանքային առեւտուրը, միջազգային ֆինանսական իրավունքը եւ վեճերի լուծման մեթոդները: Համեմատական եւ միջազգային առեւտրային իրավունքի ծրագրի հիմնական նպատակն է հնարավորություն տալ ուսանողներին օժանդակելու իրենց երկրի ա) քաղաքականության մշակման եւ օրենսդրական գործընթացների եւ բ) զարգացող շուկայական տնտեսության իրավական հիմքերի ստեղծմանը:

Դիմորդները պետք է ունենան իրավաբանական բարձրագույն կրթություն եւ անգլերեն լեզվի մասնակի իմացություն: Դիմորդները պետք է ներկայացնեն դիպլոմ եւ ներդիր իրենց պատճեններով, երեք երաշխավորագիր-նամակ, լրացնեն դիմում եւ ֆինանսական հնարավորությունների մասին տեղեկանք:

Փաստաթղթերի ընդունման կանխավճարը կազմում է ԱՄՆ 10 դոլարին համարժեք դրամ, որը պետք է մուծել փաստաթղթերը հանձնելիս: 1997 թ. սեպտեմբերի 15-ը փաստաթղթերի ընդունման վերջնաժամկետն է:

Բոլոր դիմորդները 1997 թ. սեպտեմբերի 17-ին կհանձնեն անգլերեն լեզվի իմացությունը գնահատող քննություն (բացառությամբ այն դիմորդների, ովքեր վերջերս TOEFL քննությունից ստացել են 550 եւ ավելի միավոր): Առաջին փուլով անցած այն դիմորդները, որոնք չեն բավարարի անգլերեն լեզվի իմացության պահանջված մակարդակը, կմասնակցեն 1997 թ. հոկտեմբերից մինչեւ 1998 թ. ապրիլի վերջը ՀԱՀ-ում անցկացվող անգլերեն լեզվի արագացված ծրագրին: Անգլերեն լեզվի արագացված ծրագրի ուսման վարձը կազմում է ԱՄՆ 300 դոլարին համարժեք դրամ: Նախքան ծրագիր ընդունվելը 1997 թ. սեպտեմբերին, դիմորդների հետ հարցազրույցներ կանցկացվեն:

Հիմնական ծրագրում վերջնական ընդունելությունը կկատարվի դիպլոմի ներդիրի միջին ցուցանիշի եւ նախապատրաստական փուլում ցուցաբերած առաջադիմության հիման վրա: Հիմնական ծրագիր ընդունված բոլոր ուսանողները պետք է ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության հետ ստորագրեն ավարտելուց հետո 3 տարի Հայաստանում մնալու եւ աշխատելու մասին պայմանագիր:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող եք դիմել ՀԱՀ-ի Ընդունելության գրասենյակ: Հասցեն Մարշալ Բաղրամյան 40, առաջին հարկ, 19 սենյակ, հեռախոս 27-16-29:

ՀԱՀ-ը ռասայական, կրոնական, սեռային կամ ազգային խտրականություն չի ճանաչում:

Ի գիտություն ապագա առաջին կուրսեցիների

Հայ առաքելական եկեղեցու Ամերիկայի Արեւելյան թեմի Հայ օգնության ֆոնդը «Մաքեւոսյան կրթավճար» ծրագրի շրջանակներում, բուհերի այս տարվա դիմորդների համար հայտարարում է մրցույթ, որի արդյունքում 10 հաղթողների ուսման վարձը՝ լրիվ տեւողությամբ, լիովին կվճարվի ՀՕՖ-ի կողմից:

Մրցույթին կարող են մասնակցել այն դիմորդները, որոնք՝

ա) ունեցել են բարձր առաջադիմություն դպրոցում (միջնակարգ կրթության վկայականի միջին գնահատականը 4.5-ից բարձր),
ավարտական քննությունները հանձնել են գերազանց գնահատականներով, իսկ ընդունելության քննությունների միջինը՝ 16 եւ բարձր միավորներով, սակայն մրցույթով դուրս են մնացել անվճար ուսուցման ցուցակներից եւ, օգոստոսի 31-ի տվյալներով, անցել են վճարովի ուսուցման բաժիններ:

բ) պետական բուհերի դիմորդներ են տնտեսագիտություն, կառավարում (business management), իրավաբանություն, միջազգային հարաբերություններ, լրագրություն մասնագիտությունների գծով:

գ) սոցիալապես կարիքավոր ընտանիքներից են:

դ) համաձայն են ուսման ավարտից հետո նվազագույնը 5 (կամ իրենց ուսման տարիների չափով) տարի ապրել եւ աշխատել Հայաստանի Հանրապետությունում կամ Արցախում:

Վերջին կետի վերաբերյալ ՀՕՖ-ի եւ ուսանողի միջեւ կնքվում է պայմանագիր, որի խախտման դեպքում տվյալ ուսանողը կամ նրա ընտանիքը պետք է փոխհատուցեն ուսման հետ առնչվող ՀՕՖ-ի կատարած բոլոր ծախսերը հավելավճարով:

Ուսման ընթացքում ուսանողի առաջադիմության անկման կամ նրա ընտանիքի սոցիալական վիճակի բարելավման դեպքում ՀՕՖ-ը կդադարեցնի ուսման վարձի վճարումը:

Մրցույթին մասնակցել ցանկացող դիմորդները, որոնց տվյալները համապատասխանում են վերոհիշյալ պայմաններին, կարող են ներկայանալ ՀՕՖ-ի Հայաստանի մասնաճյուղի գրասենյակ եւ լրացնել համապատասխան դիմումի ձեւը: Դիմումին կից պետք է ներկայացնել անձնագիր, կրթության եւ ընտանիքի սոցիալական վիճակի վերաբերյալ համապատասխան փաստաթղթերի պատճեններ՝ միջնակարգ կրթության վկայական, ընդունելության քննությունների քննաթերթիկ, ընտանիքի սոցիալական անձնագիր: Անհրաժեշտության դեպքում կարող են պահանջվել նաեւ տեղեկանքներ բնակության վայրից, համայնքի սոցիալական ծառայությունից եւ այլն:

Դիմումներն ընդունվում են 1997 թ. սեպտեմբերի 1-4-ը ներառյալ:
Խնդրվում է չզանգել եւ անձամբ ներկայացնել անհրաժեշտ փաստաթղթերն ու լրացնել դիմումի ձեւը:

Հասցե՝ Երեւան, Խորենացի փ. 22

Հայաստանի բաց հասարակության ինստիտուտը

հայտարարում է

Մարդու իրավունքների պաշտպանության միջազգային օրվան (դեկտեմբերի 10) նվիրված մշակութային միջոցառումների կազմակերպման մրցույթ: Դիմումները ընդունվում են մշակութային ասպարեզում աշխատելու փորձ ունեցող կազմակերպություններից: Դիմումի մեջ պետք է նշվի միջոցառումների վավերագրման ձեւը (տեսա-ձայնագրում, կատալոգի տպագրություն եւ այլն):

Դիմումները ներկայացնելու ժամկետն է սեպտեմբերի 5-ը:

Դիմումի ձեւ կարելի է ստանալ Բաց հասարակության ինստիտուտում:

Երեւան, Այգեձոր 53 բ,
հեռ. 27-21-19; 151. 088 AT&T

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան, 9 հարկանի շենքի 1-ին հարկում, Էրեբունու զանգվածում: Ունի մեծ նկուղ, տնտեսական պատշգամբ, 45 քմ բնակմակերեսով: Գերազանց վերանորոգված է:
Հեռ. 47-07-22, 58-18-41

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 5-րդ հարկում, Փ. Բյուզանդի 1, բն. 12 (վերնիսաժի հարեւանությամբ):

Հեռախոս՝ 52-67-23

Գնում եմ

2.000 հատ 20-30 կգ տարողությամբ խաղող տեղափոխելու փայտե կամ պլաստմասե արկղեր:
Հեռ. 48-83-16, (8+246) 2-26-16

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կխնամեմ երեխա 10 ամսականից բարձր տարիքի:
Հեռ. 24-88-56, 22-69-30

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

երկհարկանի տուն առանց ներքին հարդարանքի Նոր Արեշ 31 փողոցում: **Հեռ. 45-59-99, 58-18-41**

«ԱՅԱՔՍ» ՖԻՐՄԱՆ

ՁԵԶ ՀԱՄԱՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է
ԷՔՍԿՈՒՐՍԻԱՆԵՐՈՎ ՀԱՐՈՒՍՏ
ՏՈՒՐԻՍՏԱԿԱՆ ՈՒՂԵՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ
ԾՈՎԱՓՆՅԱ ՀԱՆԳԻՍՏ
ՀՌՉԱԿԱՎՈՐ ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆ ԾՈՎԱՓ
ԲԱՐՁՐԱԿԱՐԳ ՀՅՈՒՐԱՆՈՑՆԵՐ ԲՈԼՈՐ
ՀԱՐՄԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ
ՇԱՀԱՎԵՏ ԱՌԵՎՏՈՒՐ ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՀԱՐՈՒՍՏ
ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ

ԲԵՅՐՈՒԹ
ԼԱՌՆԱԿԱ (ԿԻՊՐՈՍ)
ԼԱԹԱՔԻԱ (ՍԻՐԻԱ)

«ԱՅԱՔՍ»
ՖԻՐՄԱՆ ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ Է
ՀԱՃԵԼԻ ՃԱՄՓՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՎ ԱԿՏԻՎ ՀԱՆԳԻՍՏ

ԵՐԵՎԱՆ
ՊՈՒՇԿԻՆԻ 43/ա
ՀԵՌ. 538845

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների մասին (առաջարկ, պահանջարկ) հեռախոսով: 589167, 581351:

«Պարբերական» հրատարակչութեան տպարան, Երեւան-23, Արշակունեաց 2. Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69149. Պատուէր 649. Տպաքանակը 3000. Ստորագրուած է տպագրութեան 25.08.1997. Գինը 100 դրամ